Naš tednik Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

10. leto / številka 19 | V Celovcu, dne 8. maja 1958 | Cena 1.50 šilinga

Korak naprej k miru

Zaključni prireditvi na gospodinjskih šolah v Št. Jakobu in Št. Rupertu sta za nami.

Skoraj tri tisoč koroških Slovencev je ti prireditvi obiskalo, je s tema prireditvama zaživelo znova in dokazalo, da smo, da bomo ostali. Niso bili to osiveli starčki in sključene mamice, ki jih težko vsakdanje delo zopet sili k tlom. Pretežno je bila to slovenska mladina, ki je priromala s kolesi, mopedi, motorji in osebni avtomobili k tema dvema slovenskima zavodoma, kjer se šola naša slovenska ženska mladina, kjer vršijo slovenske šolske sestre to nesebično delo nad 50 let.

Delo 50 let pa je končno doseglo tudi javno priznanje pristojnih vladnih zastopnikov. Pol stoletja dela je končno napotilo tako glavarja naše koroške dežele, kakor njegovega namestnika in predsednika Kmetijske zbornice k temu, da si ogledajo delo v teh dveh šolah. V zavodih, katera sta zgradila slovenska duhovnika Treiber in Ražun in jih 50 let vodijo šolske sestre. Slovenci smo se razveselili tega dejstva, ker je ravno to dejstvo sestram in nam vsem dokaz, da se vztrajno delo uveljavi.

Z zadoščenjem smo sprejeli besede, ki jih je v Št. Jakobu deželni glavar naslovil na sestre in jim v imenu koroške dežele izrekel zahvalo za njih trud in za njihovo nesebičnost ter izrazil šoli za drugo polstoletje svoja najprisrčnejša voščila. Zbrani narod je to tudi v polni meri razumel in glavarjeve besede nagradil z burnim ploskanjem v pričakovanju, da bodo glavarjevim besedam sledila tudi ustrezna dejanja.

Zaključno prireditev gospodinjske šole v Št. Rupertu sta pa na povabilo obiskala in se udeležila zaključne prireditve namestnik deželnega glavarja g. Ferlitsch in predsednik Koroške kmetijske zbornice g. Herman Gruber. Po razgovorih, ki smo jih imeli ob tej priložnosti z obema gospodoma, smemo trditi, da sta bila prijetno presenečena. Tako zaključna akademija kakor tudi razstavi sta jima jasno predočili delo šole v Št. Rupertu. Posebno presenečeni so bili gospodje nad množičnim obiskom prireditve in povezanostjo ljudstva z duhovščino.

Kakor so nas izklesane besede župnika Srienca pritegnile in nam prikazale pomen te Treiberjeve ustanove, tako nas je s svojimi izvajanji namestnik deželnega glavarja g. Hans Ferlitsch spravil v naravnost izredno navdušenje. Uvodno je g. glavarjev namestnik govoril v nemškem jeziku, nato pa je spregovoril v slovenščini in dvorana je kar vzkipela od radosti. Ziljan je „žuboril" in vsa Podjuna ga je razumela, kakor je tudi on sam dobro razumel besede slavnostnega govornika g. župnika Srienca. Ko je glavarjev namestnik obrazložil besede slavnostnega govornika, da živita na Koroškem slovenski in nemški brat, je pristavil, da se „murmo ljubti med sebo". Tu moramo priznati, da je gospod namestnik deželnega glavarja govoril tako lep in izrazno slikovit ziljski dialekt, kakor ga na javnem zborovanju še nismo imeli prilike slišati.

Kakor je g. deželni glavar Wedenig v Št. Jakobu priznal delo šole in izrekel toplo zahvalo šolskim sestram, tako je tudi podglavar g. Ferlitsch v Št. Rupertu v slovenski besedi storil isto, ko je videl delo šole na razstavah, ki so nekak javni obračun pred narodom. In da ga je narod v svoji ogromni večini potrdil, so pri svojem obisku videli tudi uradni predstavniki dežele.

Nad 700 prič je bilo v dvorani, ko je g. namestnik deželnega glavarja Hans Ferlitsch zagotovil, da bo zastavil vse, da bosta tudi ti dve naši šoli deležni finančnih prispevkov iz državne blagajne. — To je tudi njihova pravica, kajti ljudstvo, kateremu služita, enako plačuje davke, kot vsi drugi državljani.

Kamen na kamen palača, pravi slovenski pregovor, korak za korakom sožitje, tako mora delati deželna politika.

Mi vidimo jasno pot pred seboj. To pot smo tudi jasno obrazložili vsem gospodom, ki so petdesetletnemu delu šolskih sester in velikemu zaupanju koroških Slovencev do dela teh sester izrazili priznanje. Dežela ima možnost in dolžnost, da podpre ti dve šoli v istem obsegu.

Zaključek slavnosti v Št. Jakobu dne 27. aprila in v Št. Rupertu dne 5. maja 1958 pomeni velik korak naprej. Deželni in državni zastopniki so izrekli polno priznanje delu šolskih sester. Besedam pa morajo z njihove strani slediti tudi dejanja.

Praznik slovenske Podjune

Slovesen zaključek kmetijsko-gospodinjske šole v Št. Rupertu

Ob množičnem obisku ljudstva iz Podjune je minulo nedeljo Kmetijsko gospodinjska šola v Narodni šoli v Št. Rupertu v Velikovcu zaključila svoj letošnji 6-mesečni tečaj. Slovesno prireditev so počastili s svojim obiskom tudi namestnik deželnega glavarja g. Hans Ferlitsch, ki je množico v do zadnjega kotička napolnjeni širni dvorani nagovoril v nemščini in slovenščini, nadalje predsednik Koroške kmetijske zbornice g. Hermann Gruber ter okrajni podglavar v Velikovcu, deželni poslanec dr. Wolfgang Mayrhofer. V spremstvu predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joška Tischlerja in dr. Valentina Inzka so si gostje ogledali tudi kuhinjsko in šivalno razstavo ter učne prostore šole. Čč. šolskim sestram, ki že 52 let to šolo vodijo, so predstavniki oblasti izrazili popolno priznanje za njihovo vzorno in nesebično delo. V velikem številu je prireditev obiskala tudi čč. duhovščina, z mil. kanonikom Alešem Zechnerjem iz Celovca in preč. dekanoma g. Kandutom iz Velikovca ter g. Koširjem iz Žihpolj na čelu.

Prijazen pomladanski dan se je rodil minulo nedeljo, ko je „Narodna šola" v Št. Rupertu praznovala svoj vsakoletni praznik, saj je zaključek šole in z njo zvezana prireditev nekak javni obračun pred vsem ljudstvom o opravljenem delu. Že dopoldne so se okrog „Narodne šole", tam blizu stolpa župnijske cerkve sv. Ruperta v Velikovcu zgrinjale množice ljudstva, povečini iz Podjune. Obširno dvorišče bi bilo kmalu premajhno za raznovrstna vozila, od koles, osebnih avtomobilov, malih in velikih, pa do avtobusov, ki so pripeljali skupine iz raznih krajev. Srečanja rodov bi lahko imenovali nedeljo v Št. Rupertu. Videl si zgubane obraze mater, ki so pred 30, 40 leti ali še prej obiskovale to šolo, ob njih pa sinove in hčere v zrelih letih, pa tudi vnukinje zorne mladenke, sedanje gojenke v prazničnih nošah. In koliko je bilo mladine!

Dekle brez roke, ki šiva in veze

Razstava šivalnih in kuhinjskih del je imela mnogo obiskovalcev in občudovalcev.

Šivalna razstava je bila podoba življenja od zibelke pa do groba. Zibelka je simbol rojstva, čeprav se je danes morala tudi po kmečkih domovih umakniti vozičku. Na mizah je bila okusno razporejena oprema za novorojenčka, za dekle, za mater, nato oprema za družinski dom in končno mrliški prt. Vmes pa je bila na častnem mestu celotna novomašniška oprema, darilo sinu našega rodu, ki je svoje življenje posvetil oltarju. Srce razstave dvorane je bil Bogkov kot z razpelom, rožnim vencem in cvetjem. Pod njim pa miza z lepo izvezenim prtom, na katerem je bilo videti kos domačega kruha, vsakdanje hrane za telo ter častitljivo Sveto pismo, hrana za dušo. Iz obeh je naš rod črpal sile za zemeljsko življenje in večno življenje. Razstava pa je bila obenem slika spretnosti in izbranega okusa. Ko človek tako gleda umetno vezene prte, se niti ne zaveda, koliko truda in ročnosti je treba za tako delo. Pa ne samo tega, treba je tudi potrpežljivosti. Med izdelki gojenk so bila tudi ročna dela dekleta, ki je po nesreči izgubila eno roko nad zapestjem. Pa njeni izdelki po kvaliteti nič ne zaostajajo za drugimi, kajti trdna volja dekleta in ljubezniva pomoč sester pri pouku in vajah sta zamogli premagati tudi to hibo in po nesreči tako hudo prizadeto dekle vendarle izuriti za spretno šiviljo in dobro gospodinjo.

Letos so marljive kuharice v Št. Rupertu presenetile obiskovalce s pravo sladko goro milosti. Sv. Višarje z romarsko cekvico in okoliškimi hišami so izdelala iz lecta, sladkorja in marcipana. Po gori pa se pasejo snežnobele ovčice. Jed res ne sme biti samo telesni užitek, ampak tudi misel na Tistega, ki daje rast žitu ter cvet drevju. S stene pa je z dobrotljivim očesom gledal na množico Anton Martin Slomšek. Seme, ki ga je pred več kot petdesetimi leti sejal, živo klije.

Popoldne ob pol dveh je bila akademija v veliki dvorani. Točno ob začetku so se pripeljali odlični gosti. Ko jim je uspelo, da so skozi gosto množico prispeli na svoja mesta v do zadnjega kotička zasedeni dvorani, je najprej gojenka s korajžnim nagovorom pozdravila prijatelje in goste, nato pa je dr. Joško Tischler v kratkih besedah naznanil dvorani, da so med častnimi gosti namestnik deželnega glavarja g. Hans Ferlitsch, ki je obenem tudi pristojni referent pri deželni vladi za kmetijstvo, nadalje predsednik Koroške kmetijske zbornice g. Hermann Gruber ter namestnik okrajnega glavarja v Velikovcu in deželnozborski poslanec dr. Wolfgang Mayrhofer. Govornik je dejal, da je obisk činiteljev, ki so v deželni vladi odgovorni za kmetijstvo, laskavo priznanje delu čč. šolskih sester obenem pa izrazil pričakovanje, da bodo uradni predstavniki kmetijstva odslej delili ne le radosti tega zaključka, ampak skrbi in težave šole in jih v okviru pospeševalnih ukrepov za kmetijsko šolstvo strezno upoštevali.

Trojno seme v srcih

Vrsta pesmi iz svežih dekliških grl pod vodstvom č. g. prof. Miheliča je ustvarila prijetno, družinsko vzdušje, ki je značilnost šentruperških prireditev. Nato je č. g. župnik Kristo Srienc v jedrnatem govoru označil pomen šole. Dejal je:

Veselje navdaja gospodarjevo srce, ako stopi v svoj sadovnjak v jeseni in vidi, da se veje šibijo pod bremenom obilnega in lepega sadja. Vse leto je drevje gojil in negoval v znoju lastnega obraza. Zato je obilen in dober sad njegovo zasluženo plačilo. Tako lahko danes gledajo na zaključek letošnjega gospodinjskega tečaja čč. šolske sestre. Za dobro, strokovno izšolane gospodinje, bodoče krščanske matere, so pripravile 45 gojenk. In upravičeno lahko rečemo, da so jih mnogo naučile. Trojno je seme, ki ga čč. sestre polagajo mladim dekletom, katere so jim starši zapisali, v srce: strokovno gospodinjsko znanje, zvestoba do materne besede in predanost krščanski veri. Govornik je nato v lepih besedah označil pomen teh treh semen za družino, v katerih bodo sedanje gojenke kot bodoče gospodinje in matere podpirale tri ogle doma, kot pravi naš narodni pregovor. Delo na kmetiji gre mnogo lepše naprej, kadar pride gospodar z družino domov, pa najde prijetno urejen in snažen dom in kadar se truden od dela, vsede k mizi, dobi predse okusno in res krepčilno jed.

Ljubezen do besede naših očetov in mater nam je Stvarnik sam položil v srce in naučila nas jo je mati ob prvih korakih v življenje. Zato jo moramo ljubiti in spoštovati. Naš pregovor pravi

(Nadaljevanje na 5. strani)

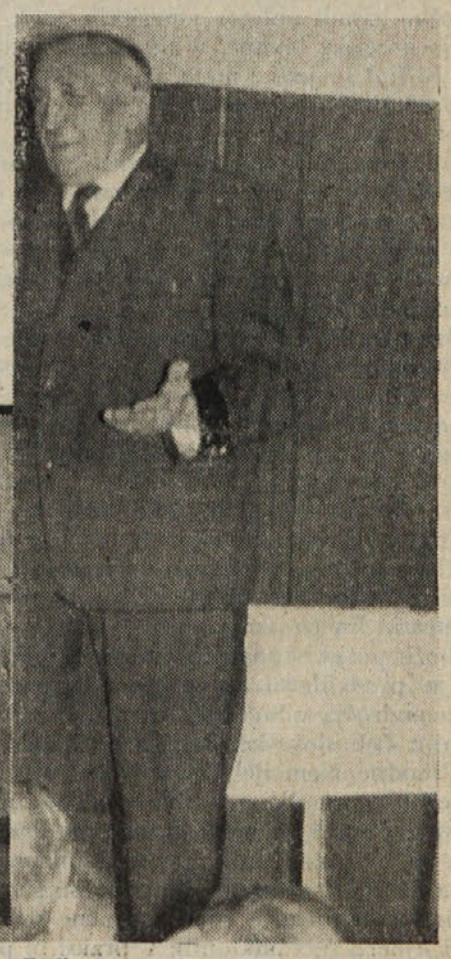

Živahen „rej" in veselo petje mladenk na zaključni prireditvi v Št. Rupertu. — Namestnik dežel. glavarja g. Ferlitsch govori množici „po slovenje".

Državna realna gimnazija za Slovence

SPREJEMNI IZPITI

Sprejemni izpiti za prvi razred na Državni realni gimnaziji za Slovence so v ponedeljek, dne 7. julija 1958. Začetek je ob osmi uri.

Izpit obsega slovenščino, nemščino in računstvo v obsegu četrte šolske stopnje ljudske šole.

Prijave za izpit so lahko ustne v pisarni šole, Lerchenfeldgasse 22, drugo nadstropje ali pa pismene do 30. junija 1958. Pismeno vlogo je treba kolekovati z 6.— šil. Prijavi priložite rojstni list ter dokument o avstrijskem državljanstvu. Šolo, katero učenec ali učenka sedaj obiskuje, pa je treba naprositi, da pošlje popis učenca (Schülerbeschreibung) direktno na ravnateljstvo šole, Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22. Na dan izpita pa mora vsak učenec predložiti zadnje letno spričevalo, katero bo dobil 5. julija 1958.

Izpiti za višje razrede so v četrtek, dne 26. junija 1958. Glede dokumentov velja isto kakor za prvi razred. Ostale pogoje pa izveste ali ustno v šolski pisarni ali pa pismeno.

Ravnateljstvo
Državne realne gimnazije za Slovence

Politični teden

Po svetu . . .

Poslaniki se bodo le razgovarjali ločeno

Kot smo že poročali so ameriški, angleški in francoski poslanik zahtevali, da se sovjetski zunanji minister Gromiko z njimi razgovarja skupno in ne z vsakim posebej. Na to je Gromiko odgovoril, da bi bilo treba potem pritegniti tudi poslanike Poljske in Čehoslovaške, kajti šele tako bi bilo vzpostavljeno „ravnotežje", to je 3 : 3. Po kratkem posvetovanju so zapadni poslaniki odgovorili, da se potem že raje razgovarjajo posamič in ameriški tisk je tak sklep označil kot manjše zlo. Posamični razgovori namreč nudijo svojetskemu zun. ministrstvu obilo možnosti za izigravanje zapadnih zaveznikov enega proti drugemu. Po drugi strani bi pa pritegnitev satelitskih poslanikov bila gola komedija, kajti Čehoslovaška je najpokornejša izvrševalka moskovskih povelj, Poljska pa vsaj v zunanji politiki mora brezpogojno slediti navodilom iz Kremlja. Tako bi se zgodilo, da bi vsi trije vzhodni partnerji bili v resnici — kot en mož.

Priprave za „vrhunsko konferenco" so prešle na tirnice klasične diplomacije, ki jo označuje tajnost razgovorov. To pa se seveda prav nič ne sklada z nameni Sovjetov, ki so vse dosedanje povojne diplomatske konference izrabili za svojo propagandno tribuno. Po drugi strani pa razlagajo najnovejšo sovjetsko nepopustljivost z notranjimi boji med sovjetskimi mogotci, kjer ima menda Hruščev velike težave s „stalinistično grupo" v „Vrhovnem sovjetu", pa tudi zaradi težav s sateliti, ki so ob priliki konference jugoslovanske komunistične stranke v Ljubljani znova dali čutiti, da njihova zvestoba Moskvi ni „kot hrib, ki se ne omaje". Da pridobi na času za rešitev teh notranjih vprašanj ter konsolidacijo komunističnega bloka, je Moskva ubrala zavlačevalno taktiko.

Gospodarski zastoj v Ameriki

pa dela washingtonski vladi vedno hujše skrbi, kajti kljub prihodu pomladi se število nezaposlenih ni znatno znižalo in še vedno presega pet milijonov. Zaradi izpada zaslužka so začeli nazadovati nakupi in tovarne morajo omejevati proizvodnjo, kajti v njenih skladiščih se zaloge neprodanega blaga nevarno kopičijo. Vedno pogostejše so tudi prisilne prodaje hiš, ki so si jih mnogi delavci in nameščenci nakupili na obroke, sedaj pa slednjih ne morejo več plačevati, kajti so brez službe in brezposelna podpora zadostuje komaj za živež.

Spričo tega je glavna pažnja ameriške vlade posvečena temu vprašanju, ki utegne kmalu povzročiti posledice po vsem svetu. Med tem ko med obema glavnima ameriškima političnima strankama teče debata, kako pomagati gospodarstvu iz sedanjega zastoja, pa ima zunanji minister Dulles vezane roke in ne more v mednarodni politiki povzeti kakih dalekosežnih korakov.

V mrzli vojni je pa vsekakor mogel zabeležiti lep propagandni uspeh za Združene države. Kot odgovor na nedavno sovjetsko pritožbo zaradi poletov ameriških letal, ki nosijo atomske bombe, v arktičnem predelu v bližini sovjetske meje, je ameriška vlada pred Varnostnim svetom Združenih narodov izjavila svojo pripravljenost, da te polete ukine, pod pogojem, da isto stori tudi sovjetska vlada na svojem ozemlju ter da pristane na mednarodno kontrolo v spornem pasu, ki bi obsegal del ameriškega in del sovjetskega ozemlja. Sovjeti pa o kaki mednarodni kontroli na svojem ozemlju še nikdar niso hoteli kaj slišati in tako je v Varnostnem svetu znova zadonel sovjetski „Njet". Bil je to že 83 „veto" sovjetske vlade, odkar je leta 1945 bila ustanovljena Organizacija združenih narodov.

Načrt Rapackega pokopan

Možnost „vrhunske konference" je poklicala v življenje celo vrsto načrtov za delno razorožitev ter ublažitev mednarodne napetosti. Enega izmed takih načrtov je predložil poljski zunanji minister Rapacki. Ta je predvideval ustvaritev „brezatomskega področja v Srednji Evropi" to je, na ozemlju Čehoslovaške, Poljske ter Zapadne in Vzhodne Nemčije bi vojaške čete ne smele biti opremljene z atomskimi bojnimi sredstvi. Čeprav je med evropskimi državniki, pa tudi med širokimi ljudskimi plastmi ta načrt izzval precej simpatij, so ga pa z ozirom na njegove vojaške senčne strani sedaj Amerikanci odklonili. V praksi bi pomenil, da ameriške čete v Zapadni Nemčiji ne bi smele biti opremljene z atomskimi bojnimi sredstvi. Zaradi svoje maloštevilnosti bi bile zelo na slabem v primeri z milijonskimi armadami Sovjetske zveze na Poljskem, v Vzhodni Nemčiji in Evropski Rusiji. Ameriški in angleški vojaški strokovnjaki pravijo, da bi to v resnici pomenilo, da ne bi bile kos sovjetskemu navalu in bi se morale umakniti na Britansko otočje, ki bi s tem postalo edina in lahko dosegljiva tarča za svojetske atomske rakete in letala. Tega pa Angleži ne bi sprejeli in bi Amerikancem morali zlepa ali zgrda pokazati vrata. Ako bi se pa Amerikanci umaknili preko Atlantskega oceana, bi Evropa bila prepuščena na milost in nemilost sovjetskim grožnjam. Moskva bi lahko vladala Evropi, ne da bi zato potrebovala enega samega vojaka onstran črte Odra-Niža. Zato je sedaj ameriška vlada odklonila načrt Rapackega. Pa tudi razsodni ljudje v Evropi so si oddahnili.

Vsa ta dolga zgodba o sporazumu med Vzhodom in Zapadom postaja podobna znani povesti o dveh svojeglavih zaljubljenih, ki ne moreta priti skupaj, kajti kadar ona hoče, on noče, in narobe.

. . . in pri nas v Avstriji

Koalicijski voz zelo škripljе

to se je pokazalo na seji paritetnega koalicijskega odbora, ki kot posvetovalni organ vlade razpravlja o vseh važnejših zadevah. Kot smo že v zadnjih številkah poročali, je vzdušje v koalicijski vladi postalo zelo napeto. Posebne ljubezni med obema partnerjema itak nikoli ni bilo, njuno sodelovanje je pač bilo porojeno iz potrebe, o katere nujnosti pa se pojavljajajo sedaj vedno močnejši dvomi. Zadeva, ki je sedaj najbolj zaostrila krizo, je izdaja novih „ljudskih delnic" za podržavljena podjetja. Socialisti, ki so svoj čas le neradi pristali na izdajo ljudskih delnic za podržavljene banke, vidijo v novih „ljudskih delnicah" le poskus spraviti podržavljeno industrijo in druga gospodarska podjetja nazaj v roke zasebnikov. Trdijo namreč, da „ljudske delnice" sploh niso prišle v roke ljudstvu, ampak da so jih preko bank v prvih dneh pokupili razni bogataši in z njimi naredili dober posel, kajti po mnenju socialistov so bile akcije preveč poceni. Danes jih namreč na borzah plačujejo znatno nad nominalno vrednostjo. Seja koalicijskega odbora je bila prekinjena, ker socialisti o izdaji novih „ljudskih delnic" niso hoteli govoriti. Spor v koaliciji sedaj onemogoča vsako resno delo. Tako čaka na ureditev vrsta nujnih zadev. Omenimo samo najvažnejše: finančna ozdravitev bolniških blagajn, ureditev pristojbin za radio, in končno najbolj zapostavljeni pastorek med vsemi zakoni, zakon o kmetijstvu.

Prvi maj v znamenju prepira

na znotraj in na zunaj bi lahko imenovali letošnji delavski praznik. Socialisti so ga povsod praznovali ta delavski praznik z zastavami, s povorkami in govori. Na Dunaju so res spravili skupaj mogočen sprevod. Na zborovanju je govoril predsednik stranke dr. Pittermann, vendar je njegov govor bil brez posebne bojne vsebine.

Kot že več let nazaj prvi maj letos ni bil praznik lačnih revolucionarjev, ki so pripravljeni postaviti na kocko vse, da si pribore svoje pravice, ampak praznik ljudi, katerih glavna skrb je v tem, da pridobljene pravice in dobrine ohranijo ter po možnosti povečajo.

Pri ljudski stranki so le člani njene „Delavske in nameščenske zveze" obhajali prvi maj z zborovanji, sicer pa je OeVP-jevski tisk z zavistjo motril kolone povorkarjev ter jih označil kot „kolone preteklosti", češ da so se časi spremenili, kar je v gotovem smislu res, čeprav ne tako, kot bi si marsikateri konzervativec želel.

Truppe proti Simi

Na Koroškem je pa prvi maj potekal v znamenju trojnega praznovanja. Dočim so drugod komunisti in socialisti ločeno praznovali prvi maj in pri tem komunistov skoraj nihče ni opazil, kajti tako malo jih je, smo pa v Celovcu imeli kar tri skupine praznovalcev. Tretja skupina, ki je praznovala zase, je bil krog privržencev nedavno iz socialistične stranke izključenega Pavla Truppeja, bivšega predsednika Delavske zbornice. Dočim so se na dvorišču deželnega dvorca zbrali pristaši uradne stranke, katerim je govoril tajnik strankine organizacije v deželi Sima, pa so se na Geyerschüttu sešli prijatelji „Odbora za rešitev demokracije", kot je ime nove Truppejeve organizacije. Obe zborovanji sta bili dobro obiskani, vendar je težko reči kaj gotovega o številkah. Tudi listi imajo o tem zelo različna poročila. Dočim socialistični tisk govori o desettisočih na uradni prireditvi ter le o 500 glavah na Truppejevem zborovanju, pa govori tisk OeVP o tisočih in tisočih Truppejevih zborovalcev in nek neodvisen list jih je naštel kar 5000. Sima je v deželnem dvorcu grmel proti Truppeju, Truppe pa je na Geyerschüttu obtoževal stranko nedemokratičnih metod in govoril, da je treba demokracijo rešiti. Res čudno praznovanje 1. maja, praznika solidarnosti delavcev. V oči je tudi padlo, da se je na 1. maj deželni glavar Wedenig odpeljal iz Celovca in govoril na zborovanju v Wolfsbergu.

Nelojalnost do drugih manjšin

„Civiltà Cattolica", revija, ki izhaja 14-dnevno v Rimu, se v svoji številki z dne 4. januarja 1958 bavi z zahtevami Južnih Tirolcev in posebej omenja trditve Südtiroler Volkspartei, da Italija ni izpolnila obveznosti pogodbe De Gasperi—Gruber. List te očitke zavrača in nadaljuje:

„Glede izvrševanja pogodb pa je treba še omeniti, da so predstavniki jugoslovanskih manjšin v Avstriji dne 18. novembra na tiskovni konferenci na Dunaju obtožili Avstrijo, da ne izvršuje člena 7 državne pogodbe; prof. Schreiner je kot pripadnik hrvatske manjšine na Gradiščanskem izjavil, da so v več popolnoma hrvatskih krajih otroci primorani obiskovati izključno nemške šole, prav tako kot je to odredil Hitler leta 1939 in da niso bile ustanovljene šole za manjšino kljub ponovnim zahtevam slednje. Tudi dr. Franz Zwitter, predsednik „Zveze slovenskih organizacij na Koroškem", je v njih imenu izjavil, da kljub obstoju člena 7, razen ustanovitve ene slovenske gimnazije za Slovence v Celovcu, niti ena izmed ostalih točk člena 7 državne pogodbe ni bila izvršena. Čeprav sta minili že dve leti, odkar je stopila v veljavo, in kljub tozadevni zahtevi, ki jo je manjšina naslovila na vlado. Bila sta sicer predložena dva zakonska osnutka, eden o ureditvi šolstva in drugi o veljavi slovenščine na sodiščih, vendar se je to zgodilo ne da bi vprašali manjšino za mnenje, kljub temu, da ji je to izrečno obljubil minister za prosveto Drimmel in zunanji minister Figl. „Ne bomo rekli da k obsodbi našega ljudstva na smrt, pa čeprav bi jo na Dunaju izrekli soglasno", poudarja slovenska izjava. In prof. Schreiner je na vprašanje o razmerah, v katerih žive Hrvati na Gradiščanskem, izjavil, da je v primeri s Slovenci na Koroškem razlika samo v tem, da Hrvatov nihče ne obrekuje kot „izdajalce", ako stavljajo kakšne zahteve, da pa sicer Avstrija tudi tam ne izvršuje svojih obveznosti. (Glej „Popolo", 19. novembra)".

„Dolomiten" glasilo Južnih Tirolcev, ki izhaja v Bolzanu (Bozen) piše dne 2. aprila 1958 pod naslovom: „Nerazumljivo stališče, ki ga zavzema „Civiltà Cattolica" k položaju na Južnem Tirolskem" naslednje:

„Sedaj se tudi „Civiltà Cattolica" bavi z manjšinami v Avstriji. Pri tem jemlje nasvete pri „Popolu", dnevniku Krščansko-demokratske stranke. Namen je jasen. Avstrijcem hočejo reči, da naj najprej pometajo pred lastnimi durmi, potem pa se šele brigajo za manjšine v Italiji. Primerjava, ki jo „Civiltà Cattolica" postavlja med slovensko in hrvatsko manjšino v Avstriji ter prebivalstvom na Južnem Tirolskem ne drži tako kot bi ji to bilo všeč. Brez ozira na to, da so te manjšine ostale v Avstriji na temelju plebiscita, obstoji še nekaj drugih točk, kjer primerjava bistveno šepa. Južni Tirolci so naseljeni na zaključenem ozemlju. Tako približno 12.000 Slovencev kakor tudi okrog 40.000 Hrvatov pa živi v raztresenih naselbinah, ako jih smemo tako imenovati, kajti njihove vasi in trgi tvorijo otoke in so obkroženi po čisto nemškem ozemlju. Namesto z Južno Tirolsko bi jih bilo prej treba primerjati z jezikovnimi otoki na Trentinskem (dolina Mocheni in Luseni), v provinci Belluno (Bladen), v provinci Udine (Trbiž, Zahre, Tischlwang), v dolini Aoste (Gressoney). Ugotavljamo, da uživajo manjšine v Avstriji zaščito. Kakšno narodnostno zaščito pa uživajo omenjeni jezikovni otoki v Italiji? Nobene."

Ne splača se, da bi se z „Dolomiten" spuščali v debato, kajti njegove trditve so tako gorostasne, da ne potrebujejo popravka. To pa samo pri nas na Koroškem, kjer se lahko vsak o položaju prepriča. Drugače je pa v nepoučenem inozemstvu, kjer utegnejo izzvati popolnoma napačne predstave.

O borbi Južnih Tirolcev za njihove pravice smo ves čas poročali z objektivnostjo. Nikdar pa se nismo spuščali v presojo njihovega položaja in njihovih zahtev, kajti to je samo njihova zadeva, kot gre ista pravica tudi vsem drugim manjšinam. Glasilo Južnih Tirolcev očividno veljave tega osnovnega pravila lojalnosti med manjšinami ne prizna. Je to obžalovanja vredno dejstvo, ki se pa lahko ob priliki obrne v škodo Južnim Tirolcem samim.

SLOVENCI
doma in po svetu

Umetniki gredo v širni svet

Sotrudnik nekega ljubljanskega dnevnika je obiskal vodilne slovenske glasbenike in jih povprašal o njihovih načrtih za bodočnost glede uveljavitve naše umetnosti v velikem svetu.

Prof. Marijan Lipovšek, upravnik Slovenske filharmonije, ki je pred kratkim z velikim uspehom gostovala v Celovcu, je dejal, da namerava ta izredno dovršeni slovenski ansambel prihodnjo jesen obiskati Italijo ter v 20-dnevni turneji izvesti koncerte v naslednjih mestih: Palermo, Bari, Perugia, Brescia, Acquila, Turin in Milan. Na sporedu imajo zborovsko simfonična dela Haydna („Stvarjenje"), Orffa („Carmina Burana") ter Stravinskega („Žar-ptica"). Dirigirala bosta Samo Hubad in Bogo Leskovic.

Že to pomlad pa namerava iti na turnejo po Sovjetski zvezi dirigent Samo Hubad. Nastopil bo v skoro vseh večjih mestih Sovjetske zveze. Na svoj program je poleg svetovnih glasbenih avtorjev, kot so Šoštakovič, Čajkovski, Dvorak in Beethoven, uvrstil tudi dve slovenski izvirni kompoziciji in sicer „Sinfonietto" Primoža Ramovša ter „Drugo godalno suito" Marijana Lipovška.

Tudi ljubljanska opera je dobila več laskavih povabil v inozemstvo, med katerimi jih je morala nekaj zaradi težav s termini celo odkloniti. Tako so se morali odreči gostovanju v Parizu, kjer je lani s „Tremi oranžami" Prokofjeva žela izreden uspeh. V dneh od 7. do 12. maja bodo Ljubljančani nastopili v Benetkah, imajo pa tudi vabilo v Parmo. V mesecu juniju bo ljubljanska opera gostovala na festivalu v Gradcu.

V teku so pogajanja za gostovanje v Londonu, kjer bi priredili pravcati teden Slovenskega opernega gledališča. Predlagani reportoar obsega kar 8 del, med katerimi so „Tri oranže" Prokofjeva, Janačkova „Jenufa", „Štirje grobijani" Wolf-Ferrarija (ki smo jih že slišali v Celovcu), Sutermeistrova „Romeo in Julija", „Soročinski sejem" Musorskega, „Črne maske", slovenskega skladatelja Marija Kogoja, pa tudi dva baleta in sicer „Danina" in „Ohridska legenda".

Slovenski dan v Buenos Airesu

Na pristavi v Moronu, kjer so si v okolici Buenos Airesa (Argentina) naseljeni slovenski rojaki uredili športno igrišče in sezidali poslopje z društvenimi prostori, je bil v nedeljo dne 13. aprila III. slovenski dan, ki ga je priredilo ondotno Društvo Slovencev. V program dneva so vključili tudi športno tekmo v odbojki med dvema mladinskima moštvima. Prireditev se je začela s sv. mašo na prostem, ki jo je daroval na lepo okrašenem oltarju, v senci košatega drevesa ombú, preč. g. Orehar. Na levi strani oltarja je bila argentinska, na desni pa slovenska zastava. Med mašo so ubrano prepevali združeni slovenski cerkveni zbori iz več fara pod vodstvom g. Jožeta Omahneta.

Po maši je bila na pristavi odprta razstava dveh mladih slovenskih slikarjev Metke Žirovnikove in Ivana Bukovca, obenem pa so bile razstavljene vse slovenske knjige, ki jih je v zadnjih petih letih na svetlo dala ondotna Slovenska kulturna akcija.

Izredno lep in topel dan je privabil veliko število rojakov — cenijo jih nad 1000 —, ki so z zanimanjem sledili tekmi v odbojki med moštvoma iz Morona in S. Justa. Zmagalo je moštvo iz Morona.

Bilo je pa poskrbljeno tudi za jedačo, kajti dobro založena kuhinja, pod vodstvom gospe Eme Kessler - Blejceve, ki ji je pomagalo več mladih deklet, je postregla vsakomur z okusnimi domačimi jedmi, na odprtem ognjišču so pa v bližini pekli ražnjiče in čevapčiče slovenski fantje. Na razpolago so bile tudi pečenice in kranjske klobase.

Slovenski skavti so se utaborili pod velikim drevesom, za tiste pa, ki jih pete srbe, je skrbel

Pri zaključni slovesnosti je predsednik Društva plesni orkester s poskočnicami, ob katerih zvoku se je mladina vrtela na plesišču.

Slovencev ing. Mozetič izročil pokal zmagovitemu moštvu ter v svojem nagovoru dejal med drugim: „Ljubimo svobodo, ki je največja dobrina, katero je Bog dal človeku, svobodo, ki spoštuje človeško osebnost in dopušča najrazličnejša mnenja in njihovo širjenje".

Saharska puščava — bodoča zakladnica Evrope

Na Spodnjem Koroškem živi kmet, ki ima poleg zelenih gozdov, travnikov in rodovitnih njiv še nekaj nerodovitnega in hribovitega zemljišča. Ta peščeni del svojega grunta je pred leti kmet postavil naprodaj. Čeprav je bila cena zelo nizka, vendar ni mogel najti kupca. Danes pa hvali Boga, da ga ni našel; zakaj ta peščeni hrib mu donaša lepše dohodke kot gozd, polje in polni hlevi skupaj. Prišel je namreč podjeten človek, vzel hrib v najem in odprl kamnolom, za katerega plača kmetu tri tisoč šilingov mesečne najemnine.

Kakor malim zemljiščem, tako rastejo danes cene hitro tudi celim deželam. Ko je leta 1867 — torej pred dobrimi 90 leti — kupil takratni predsednik Združenih držav severne Amerike od ruskega carja za 7.2 milj. dolarjev Alasko, 1 in pol milijona kvadratnih kilometrov obsežno deželo na severu ameriškega kontinenta, je večina Amerikancev majala z glavo, v parlamentu pa je neki senator glasno protestiral proti tej kupčiji, češ čemu nam bo ta „ledenica", saj ni vredna počenega groša. Ruski car pa si je zadovoljen mel roke in vtaknil v žep dolarje, misleč, da je napravil sijajno kupčijo. Danes bi Amerikanci ne dali Alaske za noben denar. Dežela je sicer v resnici podobna „ledenici", nerodovitna in skoraj neobljudena, vendar zelo bogata na surovinah. Poleg zlata in bakra so odkrili v Alaski tudi bogate zaloge urana in raznih drugih rud. Poleg tega je Alaska danes za Ameriko neprecenljive vrednosti v strateškem pogledu.

V zadnjih letih pa so se pričeli posebno še veliki koncerni vedno bolj zanimati za Saharo. Ko so pričeli Francozi osvajati to največjo, skoraj kot Evropa veliko puščavo, jih nihče pri tem poslu ni resno oviral. Saj je bila puščava skoroda brez življenja. Nad njo so krožili le jastrebi in sledili redkim karavanam, ki so tovorile blago križem puščave od zelenice do zelenice. In če je eden teh jezdecev v tej vroči in neizmerni pustinji obnemogel in to se je često pripetilo, za tega ni bilo rešitve, izhiral je od žeje, njegove kosti pa so glodali jastrebi in šakali. Kaj čuda, če so se evropski kolonisti Sahare do nedavnega raje ogibali. Neverjetni razvoj tehnike po prvi, zlasti še po drugi svetovni vojni pa je povzročil tudi v tej puščavi veliko spremembo, prinesel novo življenje. Poleg karavan so se v puščavi v vedno večjem številu pojavljali avtomobili. S pomočjo modernih strojev so privabili iz puščavskih globin na številnih mestih vodo. Okoli novih studencev pa je namah prikipelo bujno rastlinstvo in v senci palmovih dreves je postajalo tudi za Evropejca življenje znosnejše. Nastale so nove kolonije in načrtno raziskavanje puščave je hitro napredovalo. In vesti o zakritih zakladih Sahare so se vedno bolj množile. Istočasno so se pričeli pojavljati tudi številni interesenti in tekmeci — tla okoli Sahare so postala nemirna in vroča. Razume se, da so pri vseh teh prizadevanjih prednjačili Francozi in po vsej Franciji je zavladalo geslo: „Bodočnost Franciji leži v Sahari." Poročila francoskega tiska in razne izjave ministrov so glede bodočnosti Sahare izredno optimistična.

Velika notranja posojila naj bi omogočila izvedbo obširnih in morda za vso Evropo pomembnih načrtov za razvoj Sahare. Verjetno sama francoska sredstva niti ne bodo zadostovala, zato bodo vključili v načrte ne samo evropski, pač pa tudi ameriški kapital. Brez dvoma skriva saharski pesek pod svojo površino neizmerne zaklade. Samo zaloge v okolici Hassi Messaoud cenijo na 100 miljonov ton nafte. Mnogi mislijo celo, da je v Sahari najmanj toliko nafte kot na Bližnjem vzhodu. Prva dva vrelca, ki sta že v obratu, dobavljata dnevno okrog 800 ton nafte. V bližini Hassi R'mel je na razpolago toliko zemeljskega plina, da bi z njim lahko oskrbeli ves Alžir. Južno odtod, v bližini maroške meje, so geologi našli neizmerne zaloge železa, bakrene rude in cina. Poleg tega domnevajo, da je tam tudi ležišče urana.

El Golea, najjužnejše alžirsko mestece — v severnem delu Sahare in 1000 km od alžirske prestolnice, je postalo središče industrije nafte.

Pogodbe o Skupnem evropskem tržišču so vezane tudi na Saharo. Mnogi menijo, da je ta največja puščava bodočnost ne samo Francije, temveč tudi Evrope. Vsi upi, ki so vezani na ta odkritja, so zaenkrat sanje in se bodo uresničile le, če bodo v Alžiru umolknilo orožje, to je ako bodo Francozi znali urediti svoje razmerje do Alžircev, ki se sedaj srdito upirajo francoskemu kolonialnemu gospostvu. Francozi poskušajo na vse načine upor zadušiti s silo, toda brez uspeha. Ako bosta obe strani še naprej trmasto vztrajali pri svojih stališčih, se utegne zgoditi, da bo Sahara ostala še naprej puščava, ki jo bo namakala kri.

ČAS IZLETOV JE TU

(Kaj je treba vedeti tudi o tem)

Majnik je tu. Mesec v katerem se pričenjajo izleti, ekskurzije, družinski izleti in podobno. Ker hodimo na take izlete zato, da se razvedrimo, je dobro, če tudi vemo, kako si dobro voljo ohranimo. Škoda bi namreč bilo lepega izleta, ki bi si ga pokvarili s slabim obnašanjem ali neprimerno prehrano ali obleko. Zato poslušajte sedaj nekaj navodil, ki naj vas spremljajo na lepi in veseli poti v prebujajočo se naravo.

Bodite na izletih veseli in dobre volje, a vedite, da je lepše, če niste preglasni in razposajeni, da narava sama govori. Posebno obzirni morate biti do prirodnih bitij. Živali vam seveda pobegnejo, če vpijete in kričite po gozdovih in livadah, cvetlice pa se vam ne morejo umakniti. Zato, pazite vi nanje. Ljubezni do cvetlic pa ne kažete s tem, da jih trgate in jih pustite čez dan zveneti, pač pa s tem, da jih opazujete. Kdor je že kdaj opazoval kako se ob božanju prvih sončnih žarkov prebuja cvetlica, kako skoraj neopazno odgrinja list za listom, kako dviga cvetno glavico, srka in pije sončno luč, ta pozna nežne in tihe dušice otrok sonca, jim je vdan, jih ljubi in tudi skrbi zanje. In navsezadnje povejte, kaj imate od utrgane cvetlice? Ali ni tisočkrat lepša, dokler stoji na svojem mestu v naravi? Ne bodite torej kruti in sebični, pomislite, koliko ljudi bo cvetlica, ki je niste utrgali, mogoče še razveselila?

Bodite na izletih obzirni tudi do svojih slabotnejših tovarišev. Ni stvar vsakogar hitra hoja navkreber. Eden jo zmore, drugi ne. Lepo in prav je, da tisti, ki se čuti močnega, da bi tri gore prestavil, pomaga svojemu sošolcu ali prijatelju, ki se muči, nesti nahrbtnik vsaj toliko časa, da pride ta spet do sape.

Mnogi izletniki si pokvarijo izlet na ta način, da se založijo za ta dan s popolnoma napačno hrano. Začne jih boleti želodec in vse veselje je preč. Če si hočete prihraniti to nevšečnost potem ne jejte sladkorčkov, ne pijte mrzle vode, potem ko ste pojedli kaj mastnega. Dobro se najejte doma, pred odhodom. Spijte čašo mleka, pojejte mehko kuhano jajce in kos kruha pa boste lažje hodili in tudi nesti vam ne bo treba preveč hrane S seboj je dobro vzeti v termosovki toplega čaja, ki bolje hladi žejo kakor pa mrzla voda. Čaj si lahko skuhate tudi sami, vendar bodite oprezni, da z ognjem, na katerem boste čaj kuhali, ne zažgete celega gozda. Nikar se ne smejte. To se je večkrat zgodilo. In veste zakaj? Ker so malomarni ljudje pozabili pogasiti ogenj do zadnje iskre. V zvezi s tem se spomnite vselej še tegale pregovora: „Kjer osel leži, tam dlako pusti". Ko zapustite prostor, kjer ste počivali, poberite ves papir, lupine, konzervne škatlje in podobne odpadke. Pa kam s tem? V zemljo. Napravite luknjo in zakopljite vse odpadke.

Glede obleke za izlete pa si zapomnite to: čevelj je najvažnejši del izletnikove obleke. Če ga ta žuli, potem mu ne bo ostal niti hipec vsega izleta v lepem spominu. Zato ne jemljite na izlet nikdar novih čevljev ampak malo ponošene. Seveda morajo biti taki čevlji nepremočljivi kakor vetrni jopiči, plašči ali pelerine, ki so drugi najvažnejši del izletnikove obleke. Kdor ne verjame, pa naj poskusi. Ne verjamem, da bi bil dolgo dobre volje, če bo imel v čevljih lužo, po telesu pa mu bodo tekli potoki deževnice ob zavesti, da ima do prve koče oziroma hiše še uro hoda.

Toliko zaenkrat, vsega vam najbrže nisem povedal, vendar mislim, da boste že sami tako pametni in pred vsakim izletom dobro pretuhtali kaj je prav in kaj ni prav, da vzamete s seboj; med izletom pa da vas bo narava sama opomnila na lepo vedenje.

„Vsebina slovenskih leposlovnih del"

Koristna knjiga za vsakogar

Pred kratkim je v samozaložbi izdal prof. Martin Jevnikar v Trstu zaključno knjigo svoje zbirke z naslovom „Vsebina slovenskih leposlovnih del". V teh 4 knjigah je na kratko podana vsebina vseh pomembnejših povesti, romanov, novel in gledaliških iger, in sicer od prvenca slovenskega leposlovja, Linhartove veseloigre „Županova Micka", pa do pripovednikov današnjih dni. Tako sega prva knjiga od leta 1788, to je od Linharta pa do naturalizma, nekako do leta 1900. Podaja vsebino 89 del 23 pisateljev. Druga knjiga obsega naturalizem in moderno ter se neha časovno z letom 1920. V njem je zastopanih 16 pisateljev s skupno 60 deli. Tretji del obravnava desetletje 1920—30 in obsega 12 pisateljev z 58 deli. Četrta knjiga, ki je pravkar izšla pa obravnava razdobje 1930—45 in obravnava 21 avtorjev s skupno 67 deli. V dodatku pa je pisatelj na kratko označil 16 najmlajših, povojnih pisateljev iz Slovenije, zamejskih krajev in dežel onstran morja.

Skupno obsegajo te knjige 1000 strani in predstavljajo nad petletno delo prof. Jevnikarja. Brez že omenjenega dodatka prinaša v kratkih jasnih obrisih vsebino 274 del slovenske književnosti (spisalo jih je 72 pisateljev). V njih je zajel vso širino slovenske pripovedne umetnosti. Jevnikarjeve vsebinske posnetke predvsem odlikuje točnost in nepristranost. Vključil je v svoje delo tudi dragocene podatke o času in kraju izida posameznega dela, o njegovem pomenu v slovenski književnosti ter posebnih značilnostih. Pogosto navaja tudi jedrne stavke iz kritik. Za gledališka dela pa je sestavil tudi seznam nastopajočih oseb.

Jevnikarjevo temeljito delo je izpolnilo veliko vrzel in bo zelo dobrodošlo učiteljem, profesorjem, urednikom in vsem, ki imajo opravka s slovensko književnostjo ali se zanjo zanimajo. Posebno pa bodo koristile dijakom. V svoji oceni tega dela pripominja pesnik in vzgojitelj Vinko Beličič, da je Jevnikar „opravil delo, kakršnega se zlepa ne bi kdo lotil" in izraža upanje, da bodo „Vsebine" v boljših dijakih budile veselje do branja, zavoljo obširnih in izbranih kritičnih pripomb vzgajale v njih kritičnega duha in mogoče celo spodbujale in usmerjale naš pisateljski naraščaj."

FRAN ERJAVEC, Pariz: 186

KOROŠKI SLOVENCI

III. del.

I.

Reakcionarni francoski protirevolucionarji so se seveda odkrito veselili polomov revolucionarne vojske, kmetje niso hoteli plačevati več davkov, gospodarska kriza je radi inflacije naraščala in meščanstvo je bilo razdraženo radi socialnih nemirov, ki so se pojavljali po mestih in v podeželju. V teh težavah so se žirondisti skušali obdržati na oblasti s silo. Začeli so valiti vso krivdo na domače „izdajalce" in sprejeli so več zakonov, naperjenih proti kralju in duhovščini. Ker se je bil pa kralj pomišljal sankcionirati jih, so dvignili predmestno jakobinsko sodrgo, ki je (20. VI.) vdrla v dvor in tam psovala kralja. Nad tem prostaštvom se je zgražalo vse. La Fayette bi mogel tedaj s pomočjo armade še vedno spraviti kralja na varno, toda dvor je odklanjal njegove usluge in se zanašal le na pruske armade, ki so pa stale brezbrižno na meji. Enako je ostala prekrižanih rok tudi na znotraj razcepljena desnica. Radi neaktivnosti protirevolucionarjev so se žirondisti v teku meseca julija iznova nekoliko okrepili, toda v Parizu je vladalo mrzlično vrenje in spričo omahovanja skupščine so lahko levičarski demagogi vedno bolj prepajali vse javne ustanove.

Čeprav so poslali Prusi že precej svojih čet s francoske meje na vzhod, da bi jim ne ušel njihov delež pri novi delitvi Poljske, je izdal prusko-avstrijski vrhovni poveljnik, vojvoda Braunschweig, vendarle nadut proglas na Francoze, v katerem jim je grozil z „eksemplaričnim maščevanjem, kakršnega se še ne pomni", ako bi se pripetilo kralju kaj žalega. Aprilski vojaški polom je vzbudil v Franciji resda pravo paniko, toda ta izzivajoči proglas pa ravno nasprotni učinek Zastopniki vseh levičarskih skupin so se dne 10. VIII. 1792. zbrali v pariški mestni hiši, prepodili zakonito mestno upravo in se proglasili sami za oblast, ki je dobila ime „komuna". Istočasno so tudi njihove podivjane množice napadle dvor, kjer so ropale in morile. Kralj je zbežal v skupščino, a ta ga je na zahtevo že vsemogočne komune z vso rodbino zaprla v ječo Temple. Tako je bila izvršena druga, levičarska revolucija. Zmagoviti revolucionarji so sedaj kralju odvzeli vso nadaljnjo oblast in jo poverili posebnemu „Izvršilnemu svetu", a o kraljevi usodi naj bi odločala nova skupščina. Zmerna večina skupščine se sploh ni upala udeleževati sej in levičarji, opirajoči se na komuno, so brez pravega odpora sami sestavili „Izvršilni svet", katerega voditelja sta hitro postala nasilni Danton in častihlepni štiriintridesetletni podeželski advokat Robespierre.

Dočim je pozdravil prvo revolucijo (1789) skoro ves narod, je pa ta njen nadaljnji razvoj naletel na očitno nezadovoljstvo velike večine prebivalstva. Toda novi oblastniki so hoteli ostati na oblasti za vsako ceno in so zato uvedli pravi teror svoje sodrge. Komuna, sestavljena iz pravih zločinskih tipov, je našla v teh usodnih dneh svojega voditelja v krvoločnem časnikarju Marat-u, ki je hujskal k pokoljem vseh, o katerih so le malo sumili, da so jim nasprotni. Organizirali so posebne plačane tolpe, ki so vprizorile v dneh od 2. do 6. IX. v Parizu pravi pokolj pripornikov po ječah, med katerimi so bili poleg duhovnikov tudi drugi člani najvišje francoske družbe in pariška komuna je pozvala še druge podobne komune v podeželskih mestih, naj store isto.

Ta teror je seveda le še bolj zaostril vsa politična, verska in socialna nasprotja. Nihče si ni upal več braniti monarhije, zatrti so bili še zadnji samostani, v cerkvah zapljene vse dragocenosti in emigrantom vsa zemljišča, ki so jih razprodali kmetom in špekulantom. Prehranjevalne težkoče so skušila rešiti z raznimi malo učinkovitimi ukrepi, ki so pa izzvali v zvezi z rekvizicijami za armado pravo anarhijo in upore v podeželju. Toda novi politični oblastniki so znali dobro izkoristiti vdor avstrijskih armad, ohraniti glavno pozornost na obrambo ogrožene domovine in opravičevati z njo tudi svojo strahovlado.

Prav v tem času so namreč po skoro štirimesečnem premoru prešle v ofenzivo Braunschweigove armade. Vzrok njihove zakasnitve so bila razna nesoglasja med Prusi in Avstrijci radi delitve Poljske, razen tega so pa gledali vojno proti Franciji itak ves čas le nekak vojaški sprehod, ki jim ne uide. Pa tudi sicer ni našla vojna proti francoskim revolucionarjem pričakovanega odmeva. Vse druge vodilne države so sicer prekinile diplomatske odnošaje s Francijo, toda odklonile so vmešavati se v njeno revolucijo, a v izvenpruskih nemških deželah so imeli francoski revolucionarji celo mnoge navdušene pristaše in so smatrali vojno za golo dinastično zadevo. Končno pa tudi Braunschweig sam sploh ni mislil na kake resne bitke, temveč je upal s spretnim manevriranjem zasesti le čim več ozemlja in s tem prisiliti Francoze k ugodnim pogajanjem.

Braunschweig je dne 19. VIII. prekoračil meje in skoro brez odpora zasedel več francoskih obmejnih trdnjav. Žirondisti, ki so vojno izzvali, so zaradi napredovanja zaveznikov popolnoma izgubili glave, a komuna je dobro vedela, kaj jo čaka, ako podleže. Razvili so zato na eni strani zgoraj označeni teror, na drugi strani pa znali z viharno propagando navdušiti za obrambo domovine ves narod in hitro vzpostaviti tudi disciplino v armadi. Vsaj za tiste Francoze, ki niso bili reakcionarni monarhisti, je postala vojna prava narodna vojna. V začetku septembra so avstrijsko-pruske čete že prekoračile Argone in hotele kreniti proti Parizu. Francoske čete pod poveljstvom Dumouriez-a so se po manjših praskah umikale, ne se pa več razkrajale, kakor v aprilu. Ustavili so se šele pri Valmyju in tu jih je dne 20. IX. 1792. Braunschweig napadel. Tedaj se je zgodilo nezaslišano čudo: stari pruski veterani, vajeni bojev in zmag, so že po prvem topovskem dvoboju kratko in malo pobegnili in francoski revolucionarji so dosegli svojo prvo pomembno zmago, ki je vzbudila viharno navdušenje po vsej deželi, vsa ostala Evropa pa osupnila. Pri enem izmed pruskih tabornih ognjev je sedel tistega večera tudi pesnik Goethe in baje izrekel preroške besede: „Od tu in danes se pričenja nova doba svetovne zgodovine in vi lahko porečete, da ste bili zraven."

(Dalje prihodnjič)

Pri nas na Koroškem

CELOVEC

RED SLUŽBE BOŽJE V CELOVCU

Vsako nedeljo in praznik je sv. maša s slovensko pridigo in petjem ob ½ 8. uri v kapeli provincialne hiše — Viktringer Ring 19 (poleg Koschatmuseum).

Ob 9. uri je šolarska sv. maša v cerkvi novega bogoslovja (Neue Priesterhauskirche, Tarviser Strasse 30, ob Lendkanalu).

Ob delavnikih pa je vsak dan ob ¼ na 7 sv. maša v kapeli provincialne hiše.

Slovenski verniki v Celovcu so vabljeni k božjim službam.

Šmarnice v Celovcu

Tudi letos vsak dan obhajamo „šmarnice", to lepo pobožnost v čast Materi božji in sicer v kapeli provincialne hiše (Viktringer Ring 19 — poleg Koschatmuseum).

Vsak večer ob četrt na 8 je rožni venec, ob pol 8. uri kratek govor, litanije in blagoslov.

Vsi verniki so vabljeni, da se v čim večjem številu udeleže te lepe Marijine pobožnosti.

Iz mestnega sveta

Obče poznani prezident Koroškega velesejma, mestni svetnik Novak, je bil pred kratkim imenovan za komercialnega svetnika.

Na seji celovškega mestnega sveta je župan Ausserwinkler dal na znanje, da je „Wohnhauswiederaufbaufond" namenil celovškemu mestu gradbenega kredita v znesku 15,700.000 šilingov. S tem denarjem se bo zgradilo nekaj novih stanovanjskih hiš, večje število starih pa se bo popravilo.

Nadalje je iz seje mestnega sveta razvidno, da je spravljanje snega v pretekli zimi stalo mestno občino 900.000 šilingov.

Mestni matični urad sporoča, da se je letos meseca marca v Celovcu rodilo 214 otrok, medtem ko je bilo 126 smrtnih slučajev. Porok pa je bilo v Celovcu 29. Število rojstev pa nikakor ne pomeni za Celovec narastek, ker se je rodilo samo 81 meščanov, 133 pa jih stanuje izven mesta. Pri številu smrtnih slučajev pa je ravno obratno: mesto 82, izven Celovca 44.

Iz letnega poročila celovškega zdravilnega urada povzemamo, da so leta 1957 zdravniki naznanili skupno 11.009 na gripi obolelih oseb v Celovcu. Od teh oseb jih je na gripi umrlo šest.

Lepo priznanje

Finančna direkcija za Koroško naznanja, da je zvezni predsednik podelil carinskemu uradniku Zw. Rev. Siegfridu Hoja iz Sel zlato medaljo na rdečem traku (za rešitev življenja) za zasluge za avstrijsko republiko. Zw. Rew. Hoja je dne 29. 10. 1957 skupno s Gend. Patr. vodjem orožniške postaje Sele rešil nekemu jugoslovanskemu beguncu življenje, ki je zašel v strmih grapah Košute. Rešilna akcija je trajala 9 ur in je pri tem g. Hoja bil sam izpostavljen smrtni nevarnosti. Rešeni begunec je bil bos in že ob koncu svojih telesnih moči ter bi se sam ne mogel več rešiti.

Svečana predaja medalje zasluženemu uradniku se je vršila dne 18. aprila v prostorih prezidija finančne direkcije po nam. prezidenta višjem finančnem svetniku dr. Carlu Sweceny v navzočnosti drugih višjih osebnosti in častnikov koroških carinskih postaj.

VEČNA VES

V nedeljo, dne 20. aprila ob pol treh popoldne smo v obilnem številu vaščanov, faranov, znancev ter sorodnikov spremljali k zadnjemu počitku rajno mater Heleno Hanin, rojeno Cip iz Večne vesi. Pogrebne obrede so opravili domači gospod župnik Picej, pevci so zapeli na domu žalosti in pri odprtem grobu rajni materi zadnje žalostinke v slovo pod vodstvom g. Štefana Smrečnika, pd. Prutejevega. G. župnik so se od blagopokojne poslovili ter jo stavili za vzgled nam vsem radi njene velike vere in ljubezni do Jezusa v Rešnjem Telesu. Rajna je dosegla lepo starost 73 let. Zadnja leta pa je veliko trpela radi svojih nog, pa kljub temu je prišla k sv. maši in obhajilu v podružno cerkev kadar je le mogla. Rajna naj počiva v miru! Možu in hčerki naše iskreno sožalje.

ŽIHPOLJE

(Romarski shod)

Prihodnjo nedeljo, dne 11 majnika je na Žihpoljah velik romarski shod.

Spored je sledeči: Od 6 ure naprej spovedovanje, ob 7., pol 8. in pol 9. uri božje službe. Ob pol 10. uri slavnostna pridiga, obhod z Najsvetejšim in slovesna sv. maša.

Popoldne ob pol 3. uri slovesne šmarnice.

Verniki, častilci Marijini, ste prav prisrčno povabljeni na sončne Žihpolje!

PODRAVLJE

Meseca sušca je bilo pod gradom Vernberg od Drave naplavljeno truplo bivšega zidarja in nato rentnika g. *Janeza Sporn*. Rojen je bil leta 1885 v Podravljah, krščen pa v Skočidolu. Živel in delal je skoro vse svoje žive dni po svoji odraščenosti vedno sam in neoženjen v mestu Lienz v Vzhodnem Tirolu. Kako in kje in kdaj ga je Drava odnesla, je še do danes nedognano in nejasno.

Lepo naključje pa je, da je božja Previdnost njegovemu truplu tam dala pristati, kjer je bil zagledal luč sveta, t. j. v župniji Skočidol, kjer je zato tudi našel svoje zadnje počivališče na skočidolš. pokopališču. Pri sebi je imel še precej denarja, a nobenih dokumentov, le po uri, ki jo je imel seboj, je oblast spoznala, da je res on, Janez Sporn. N. v m. p.!

Za njim žaluje posebno njegova starejša sestra Jula Sporn, povdovljena Stockbauer s sinom Jankom v Celovcu ter vse drugo sorodstvo. Brat - edinec Anton (Toni), tudi starejši od njega, je bil železničar v Jugoslaviji, pa je tudi že pred 30 leti v Ljubljani umrl.

LOGA VES OB VRBSKEM JEZERU

V soboto dne 19. aprila smo imeli pri nas birmo, pri kateri je sprejelo 26 birmancev ta zakrament. Ob prihodu je pozdravil prevzvišenega nadpastirja dr. Köstnerja v lepih besedah v obeh jezikih domači g. župnik g. Repnik, nato so bile deklamacije treh šolarjev, potem še pozdrav župana in nato kratki pozdravi od cerkvenega in župnijskega odbora. Nato so zapeli domači pevci res izvrstno dve pesmi. Vsa slavnost se je vršila v lepo okinčani cerkvi Marije Roženvenske, kamor je prihajalo še do začetka tega stoletja veliko romarjev, v najlepšem redu.

Dne 7. apr. smo spremili k zadnjemu počitku pd. Janeževo mater go. Marijo Preželj, roj. Kramer, ki je umrla v starosti 75 let. Rajna je bila zelo verna in nadarjena, a njeno življenje ni bilo vedno posuto z rožami. Kakor marsikateri kmet se je morala tudi ona boriti z raznimi težkočami, zraven je pa vzgojila 6 otrok, kateri so sedaj že vsi samostojni.

V petek 25. 4. je pa bil pogreb 46 let stare Karoline Šubic, njej pa vsa veda zdravnikov ni mogla rešiti življenja. Imela je neozdravljivega raka. Njen mož je storil tudi vse, da bi jo ohranil pri življenju, a vse je bilo zastonj. G. župnik je imel pri obeh zelo ganljive govore. Izrekamo s tem ostalim naše sožalje, rajni pa naj počivata po prestalem trpljenju v miru!

(Medved kosmatinec na obisku)

V nedeljo 27. aprila smo pa imeli pri nas nenavaden obisk, kakršnega ne pomnijo stari ljudje. Ko je rano zjutraj šel nek moški po cesti ob jezeru iz Vrbe, vidi kosmatinca medveda, vsled česar se je samoumevno prestrašil. Nekaj časa na to pa vidi to pošast tudi neki tukajšni gostilničar. Medved je šel blizu gostilne čez cesto in sicer od jezera proti jugu nasproti Dravi. Stopinje je sledil tukajšni lovec.

Kot slavček vesela, med nami si pela . . .

Poročno slavje Hilde Hudlnove iz Šmihela in Antona Žužka ob Klopinjskem jezeru

V nedeljo, dne 20. aprila sta se poročila v tukajšnji farni cerkvi ženin Anton Žužek, posestnik penziona „Toni" ob Klopinjskem jezeru, in nevesta Hilda Marija Hudl. Poročno sv. mašo in poročne obrede so opravili preč. g. katehet iz Ljubljane Jožef Žužek, bratranec g. ženina. Za priči sta bila univerzitetni bibliotekar v Ljubljani g. Jože Žužek in gostilničar iz Žabnic g. Anton Mošic, mnogim znan po svojem humorju in svojim darom govora, saj govori italijansko, nemško in slovensko, kakor bi tekla voda.

Nevesta je bila dolga leta pridna pevka, zato ji je cerkveni pevski zbor polnoštevilno priredil zvečer svečano podoknico. Mogočno in slovesno je donelo petje ta večer pred Hudlnovo hišo in v hiši, da so bili gostje prevzeti lepega petja in navdušeni za lepe koroške pesmi, posebno so ugajale pesmi Milke Hartmanove, katere so izražale posebno milino in ob enem polnost harmonije. Ob veselem petju, navdušenimi napitnicami je večer potekel kakor v snu. Pevci in pevke so hiteli k počitku, da bi prihodnji dan bili zopet vsi polnoštevilno zastopani pri poročni sv. maši, kjer je še bolj mogočno donelo petje po veliki akustični šmihelski cerkvi.

Pred mašo pa so se zbrali prijatelji in svatje, pevci in obilna množica faranov, da se poslovijo od neveste. Veliko jih je pa gnala tudi radovednost! Helči Čebul in Rožica Andrej sta svoji botri voščile v lepih deklamacijah vse najboljše za lepi poročni dan in za god, saj se je nevesta poročila ravno na svoj imendan. Mali tetki sta spremljale botro pred oltar in nesli poročne prstane na lepo okrašenih srčkih duhovniku, da jih je blagoslovil za poroko. Pevci so zapeli, ko je prišla nevesta v cerkev pred lurški oltarček „Lurško himno": „Zvonovi zvonijo . . ."

Nevesta je posebna častilka Lurške Matere božje, saj ima že leta sem doma lep Marijin kip Lurške Gospe. Poklonila ji je lep šopek cvetja in dve sveči za srečno pot v zakonski stan. Saj je že leta sem, odkar je bila v Holandiji in tam videla, kako so Slovenci častili Lurško Gospo s tem, da so ji prižigali svečke pred podobo, kadar so šli od doma. Tako je tudi ona delala vsa leta. Po geslu pesmi: „Marija, skoz življenje voditi srečno znaš."

Pri slovesu in med poroko, pa je imel g. Zaletel obilo dela, da je vse shranil v svojem aparatu za trajen spomin, za kar smo mu vsi hvaležni. Po maši pa je še enkrat zbral vse skupaj in nas ujel v svoj aparat, nato pa oddirjal v Celovec na slovesnost 60.-letnice milostljivega gospoda prelata dr. Blümla, kjer je vodil igro o spovedni molčečnosti. Ostali pa so se peljali na dom našega nad vse pridnega in marljivega ženina Antona in na nov nevestin dom v vilo „Toni" ob Klopinjskem jezeru, kjer je bila vesela svatba, ne ojset, saj ni bilo muzike, ampak skoraj tako kakor v Kani Galilejski. Tam je bil Jezus z dvanajsterimi apostoli, tukaj pa se je zbralo kar devet duhovnikov.

Ob veseli družbi, ob lepoti narave in jezera, lepega sončnega dneva, ki je vladal tisti dan, ob veselem prepevanju pevcev so ure hitro minevale. Tatov tudi ni manjkalo, kar pa je bila samo prilika, da so napravili svatje majhen izlet v hotel Obir! Č. g. župnik Picej so lepo pozdravili nevesto na novem domu in ji čestitali ter jo spomnili na to, kako naj naprej ostane otrok Marijin pod varstvom Matere božje. Gosp. dipl. trg. Adolf Picej pa je kot posebni prijatelj ženina njega pozdravil in pokazal v svojem govoru podjetnost in izredno veliko delavnost ženina, ki je iz nič ustvaril v kratki dobi tak lep dom sebi in svoji nevesti. Naj bi bili srečni in zadovoljni! Domači župnik preč. g. Koglek pa so blagoslovili novi dom ter poudarili pomen hišnega blagoslova za vsak novi dom.

V lepem in sklesanem govoru se je poslovil od svoje nekdanje nastavljenke gostilničar Mošic iz Žabnic. Več mesecev je bila nevesta na visokih Višarjah za natakarico in je tudi tam goreče častila nebeško Mater.

Ob sončnem zatonu se je zopet pojavil fotograf, da bi še enkrat ujel v aparat nas vse ter lepoto novega doma. V zavesti, da bo mladi novi par užival srečo in božji blagoslov v novem domu na mnoga, mnoga leta in dočakal srebrno in zlato poroko ter videl otroke otrok v tretji in četrti člen, za tem pa večno življenje — smo se razšli na svoje domove.

Ad memoriam † župnik Josip Muren

Na Velikonočni ponedeljak, dne 7. aprila, je spremila velika množica pri Sv. Nikolaju v Gorenčah pri Rudi prezgodaj umrlega tamk. župnega upravitelja — župnika Josipa Murna k zadnjemu počitku. Pokojnik je bil rojen 27. marca 1887 v vasi Veliki Orehek fare Stopiče pri Novem mestu na Kranjskem, kot sin kmetskih staršev. Ljudsko šolo je obiskoval v Stopičah in Novem mestu, kjer so še poučevali frančiškani. Po dovršeni ljudski šoli je vstopil na humanistično gimnazijo v Novem mestu, kateri je bil takrat ravnatelj znani pisatelj dr. Fran Detela, moravski rojak.

Po gimnaziji in maturi, ki jo je opravil z odliko, se je odločil za duhovniški poklic in je jeseni l. 1907 vstopil v ljubljansko bogoslovje, kjer ga je knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič po dovršenem tretjem letniku posvetil l. 1910 v mašnika. Novo mašo je zapel 14. julija istega leta v domači fari Stopiče. Nato je bil poslan kot kaplan po raznih farah obširne ljubljanske škofije. Prva svetovna vojna ga je zajela v trnovski dekaniji na Notranjskem. Po razsulu 1918 je bila ta dekanija vključena v upravo tržaške škofije. Župnik Muren je ostal na svojem mestu. Po enem letu so že prišli fašisti in ga odpeljali v konfinacijo na znane Liparske otoke, kjer je vladala malarija.

Po enem letu so ga izpustili, nakar se je ves strt vrnil na svojo župnijo Trnovo. Ko si je malo opomogel od bolezni, je znova pričel delovati v blagor neumrljivih duš. Farani so ga z velikim veseljem zopet sprejeli v svojo sredo. Opomogel si ni več. Ko je bila izpraznjena fara Tomišelj pri Ljubljani pred drugo svetovno vojno, je zaprosil ljubljanskega škofa za to faro, ki mu je bila tudi podeljena. Tam je neumorno deloval kot dušni pastir in kot gospodarstvenik. Znano je, da je bil pokojni župnik vzoren čebelar.

Prišla je druga nesrečna svetovna vojna. Tudi ta Murnu ni prizanesla. Prihrumeli so partizani, mu izropali župnišče in naposled ga še sežgali. Župnik je postal čez noč pogorelec — berač. Ostal je še nekaj časa tam, a je bilo neizdržno, pribežal je brez vsega k nam na Koroško, ter bil nekaj časa v taborišču Spittal, a on kot delaven človek je zaprosil za službo, sprejel ga je krški škof dr. Köstner in mu dal v upravo izpraznjeno faro Sv. Jakob nad Krko, kjer je čez deset let v popolno zadovoljstvo vseh faranov vzorno deloval. Napravil je med tem časom nove zvonove, popravil cerkev in župnišče, poleg tega pa pridno gospodaril in čebelaril.

Že preko 8 mesecev je bila fara sv. Nikolaja pri Gorenčah brez dušnega pastirja in jo je med tem časom soupravljal župnik Pirker iz Rude, mož bolj bolehne narave. Na škofijskem ordinariatu so premišljevali, katerega bi dali tja, žreb je padel ravno na pokojnega župnika Josipa Murna. Po škofovi želji je prevzel upravo te fare sebi v smrt. Kakor je znano, si je ravno za svoj god zlomil nogo na poledeneli cesti.

Bil je prepeljan v bolnico Volšperk, ker je imel poleg tega še sladkorno bolezen. Na veliki četrtek, dne 3. aprila ob 5. uri zjutraj je izročil svojo blago dušo Stvarniku nazaj. Župljani so hoteli, da naj se rajni g. župnik prepelje v njihovo faro in tam pokoplje. Res se je tudi to zgodilo. Prepeljali so mrtvega župnika v Gorenče in ga položili v župnišču na mrtvaški oder.

Pogreb je bil določen na Velikonočni ponedeljek, dne 7. aprila ob 15. uri. Pred pogrebom se je zbrala v župnišču in pred župniščem cela farna družina, 30 duhovnikov iz raznih fara, občinski odbor, ljudska šola, kateri je bil pokojnik veroučitelj, požarna bramba itd. Vreme se je med tem zjasnilo. V imenu krškega škofa se je pogreba udeležil mil. kanonik Aleš Zechner, ki je vodil tudi sprevod, celebriral sv. mašo-zadušnico ob asistenci velikovškega dekana g. Riharda Kandutha in p. karmelita Jerneja Marka, kaplana Franceta Božiča in mil. prošta Lenarta Trabesingerja in dobrloveškega prošta Val. Brandstätterja ter drugih sobratov. To je bil pogreb, ki ga v Gorenčah in daleč naokoli ni bilo že dolgo videti.

Ob odprtem grobu so govorili mil. g. stolni kanonik Aleš Zechner, kot zastopnik škofa, nato dekan Kanduth, p. Lubentius Friedrich, v imenu ljubljanske duhovščine č. g. dekan Jakob Fatur, župni upravitelj iz Selc pri Brežah, kateri je slikal pokojnika kot velikega jezikoslovca, vzornega duhovnika, pa tudi velikega trpina. Nato se je še v ganljivih besedah poslovil od rajnega župnika v. Eichfels, kot prijatelj izza mladih let, v imenu občine pa g. župan Skorjanc.

Zapeli so še pevci pod vodstvom županove hčerke v zadnje slovo „Vigred se povrne". Začele so padati grude zemlje na krsto, zvonovi pa so še zapeli poslednji „mortuis plango", narod se je pa začel razhajati z tužnim srcem na svoje domove. Tako je končalo življenje vzornega duhovnika — trpina. Ave pia anima candida!

E.

Praznik slovenske Podjune

(Nadaljevanje s 1. strani)

„Ljubi svoje in spoštuj to kar pripada drugemu." Zato spoštujmo to kar ima tvoj sosed. Pri nas na Koroškem živita dva naroda, dva brata, saj sta otroka enega skupnega Očeta, ki je vse ustvaril kar je ustvarjenega in po njegovi volji smo ustvarjeni takšni kot smo. Zato se moramo spoštovati in v smislu evangelijske zapovedi med seboj ljubiti. To je pravo krščansko pojmovanje življenja in tega so sestre učile svoje gojenke.

Govornikove besede je večkrat prekinilo živahno odobravanje iz dvorane, dokaz, da smo vsi ene misli in enega srca. Sledila je posvetitvena pesem Brezmadežni v okviru ritmične slike. Bil je zares prikupen prizor mlade, iskrene vere.

Govor g. Ferlitscha

Nato je stopil na oder namestnik deželnega glavarja g. Hans Ferlitsch. Najprej se je s kratkim nagovorom v nemščini zahvalil za povabilo, nato pa je prešel v svojo rodno govorico, domače slovensko narečje z Zilje. Tako je govoril:

Rad sem na vaše vabilo prišel, da vidim kaj so se dekleta naučile. In res sem videl, da so se častite sestre z njimi zelo veliko trudile in smo jim zato vsi skupaj veliko zahvalo dolžni.

Že od nekdaj so morale gospodinje dosti znati, zdaj pa morajo še več, ker novi svet pač to zahteva. Časi so se hudo spremenili. In danes je čudno narobe na svetu. Z dežele vse vre v mesto, žinjajo pač, da se bo tam bolje živelo. Pa to je čisto drugače. Jaz vam pa rečem: Kar na kmetih ostanite, tam veliko več koristnega pridelate zase in za državo.

Mi kmetje moramo tako ali tako za vse skrbeti. Mi z našimi rokami ves svet živimo. Držati moramo zato naše hiše in težko delati, da morejo tudi po mestih živeti. Zato moramo tudi mi gledati, da gre vse prav naprej. Pri tem težkem delu pa mora dobra gospodinja pomagati in na mnogo reči žinjati, zato mora veliko znati.

Pa še nekaj. Častiti gospod so že prej rekli, da živita tu na Koroškem dva soseda, Slovenec in Nemec. Skupaj živimo, zato se moramo tudi zbogati in med seboj lepo imeti. Poglejte, druga ljudstva so se tudi kregala. Francoz in Nemec sta se nekdaj hudo sovražila, danes pa lepo vkup delata. Zakaj se pa ne bi še mi lepo imeli, ko smo ja bratje in sestre. Pa še več, ljudstva na večerni strani moramo skupaj držati.

Vesel sem, da častite sestre dekleta tako lepo učijo in še enkrat rečem, da jim moramo biti hvaležni za vse dobre nauke, ki so jih dale dekletom. Jaz vam pa tu obljubim, da bom šoli tudi pomagal, kolikor bom mogel.

Med nagovorom g. Ferlitscha v domači slovenski besedi pa je navdušenje rastlo od stavka do stavka in bilo je videti, da je tudi podglavarja samega zajelo, kajti njegove besede so postajale vedno bolj ognjevite. Bilo je to v resnici srečanje Zilje s Podjuno, med sinovi ene dežele, ki jih druži ista materna beseda. Pa naj še pride kdo, in trdi nesmisel, da ena dolina ne razume druge ali pa da obstoje nepremostljive razlike celo med koroškimi slovenskimi narečji!

Sledila je iz resničnega življenja vzeta igrica „Presneta trmoglavost", ki je bila res izvrstno podana. Prav tako poučen v prijetni obliki pa je bil prizor o skrbni materi, ki lepo vzgaja svoj zarod, hčere v dobre gospodinje in matere, sina pa za marljivega gospodarja. Ni manjkalo tudi rajanje in ob koncu so dekleta zapela še venček narodnih. Letos je prof. Mihelič mlade glasove zelo skrbno izbrusil in petje je bilo zares dovršeno. Le prekmalu je prišel konec in morali smo iz dvorane, da damo prostor novim gledalcem. Še enkrat se je napolnila dvorana.

Ko je legel večer na zemljo, smo se razhajali. Z vsemi pa je v srcih šel blagoslovljeni ogenj vere in ljubezni, ki ga že 52 let netijo in čuvajo čč. šolske sestre v „Narodni šoli" v Št. Rupertu ter ga dajejo našemu ljudstvu, da gori naprej po ognjiščih naših domov.

Za manjšine so pristojne zvezne oblasti

Urejevanje manjšinskih zadev spada v pristojnost osrednjih državnih oblasti.

To je vsebina razsodbe z dne 19. marca tek. št. K II-3/57, ki jo je izreklo Ustavno sodišče na Dunaju. Odločba se glasi dobesedno takole:

„Na temelju člena 10 odstavek 1 št. 1 („Zvezna ustava") spada tako glede zakonodaje kakor tudi glede izvršitve v pristojnost zveznih organov (to je oblasti za celotno državno ozemlje Avstrije, op. ur.) izdaja zakona za ugotovitev pripadnosti k slovenski narodni manjšini, čigar osnutek je predložila koroška deželna vlada."

Zveznemu kanclerju pa je Ustavno sodišče naložilo, da mora takoj v „Uradnem listu" objaviti to pravoveljavno načelo.

Iz utemeljitve te razsodbe posnemamo naslednje načelne misli:

Za določitev pojma narodne manjšine je poklicana zgolj zvezna zakonodajna oblast, ki je pristojna za celotno državo. Pristojnost posameznih dežel na tem področju je izključena.

Za zadeve, ki so določene z ustavnimi zakoni (na primer: Določbe državne pogodbe v St. Germainu ter na Belvederu na Dunaju glede manjšin) mora pri nadaljnjem urejevanju biti izbrana oblika ustavnega zakona, da se na ta način izključi možnost neskladja z ustavo.

Temeljne pravice in s tem tudi narodnostno pravo, torej tudi določbe o pravicah narodnih manjšin (Določbe pogodbe v St. Germainu) ter zadeve narodnostnih manjšin (člen 7. državne pogodbe iz leta 1955) spadajo sistematično pod pojem „Zvezna ustava" po členu 10. odstavek 1, št. 1 Zveznega ustavnega zakona (B-VG).

V treh deželah Koroški, Štajerski in Gradiščanski ne more veljati različno pravo. Predvsem mora vprašanje, kaj je razumeti pod pojmom slovenske in hrvatske manjšine, biti enotno rešeno za celotno državno ozemlje. Deželam ni dovoljeno, da bi pojem teh manjšin samostojno določale, prav tako tudi ne smejo odločati o vprašanju, koga je prištevati k manjšini. To velja tako za izdajanje zakonov kakor tudi za njihovo izvrševanje.

S tem je bilo načelno rečeno temeljno vprašanje celotne manjšinske zadeve. Pravice manjšin so temeljnje pravice svobode in zato spadajo v pristojnost zveznih in ne deželnih oblasti, kajti te pravice spadajo v interes celotne države.

Na prošnjo objavljamo:

Poslano

Ko se je v letošnji zimi v tukajšnji fari pobiralo za cerkev, se je ponekod potreba te zbirke utemeljevala tudi s tem, češ da je tukaj podpisani „vzel iz cerkve vse seboj in zapustil samo strgane reči."

Ta trditev je docela neresnična, izmišljena. Kdor ima le senco dobre volje, se je mogel prej in se more še sedaj prepričati, da je resnica ta-le:

1. Vse cerkvene potrebščine za mojo privatno kapelico sem kupil sam, od največje do najmanjše, vse skup pri 3 firmah na Dunaju, v Celovcu in Beljaku in so zato moja neovržna lastnina. Niti najmanjše reči ni od kjerkoli „vzete" ali izposojene.

2. Pri škofijskih vizitacijah je bilo fari izrečeno od vizitatorja posebno priznanje, ustmeno in pismeno, da je cerkvenih oblek in cerkvenega perila „obilo" in je vse v dobrem stanju. In vse tako sem zapustil pri svojem odhodu.

Zato so vse nasprotne trditve zlobno izmišljene.

Kako se pa tako govorjenje imenuje, ve pač vsak pošten človek. Ne le vest in božji zakon, tudi posvetne postave imenujejo tako dejanje zločin obrekovanja. Glej avstr. kaz. zak. § 209 oz. § 487. Kdorkoli pa skuša obrekovanja in obrekovalce zagovarjati, kriti, sploh jim dajati potuho na katerikoli način, se podaja v njih nevarno bližino, tako sodi § 5 istega kazenskega zakonika.

To pa ni le osebna žalitev, je tudi žalitev cele fare, ki je v ogromni večini vedno rada darovala za vse, kar je bilo pri cerkvi potrebno in tega v zadnjih letih ni bilo malo.

To ugotavljam v imenu resnice in v njeno rehabilitacijo.

Obenem se zahvaljujem tudi tistim pričam, ki so vsa ta obrekovanja že na licu mesta zavrnile ali pa se v znak protesta odstranile.

Loče, v aprilu 1958.

Dr. jur. Josip Ogris.

VABILO

Farna mladina iz Železne Kaple priredi v nedeljo 11. maja ob 14.30 pri *„Voglu" v Št. Primožu* pri Št. Vidu lepo igro *„Revček Andrejček"*.

Prav lepo vabljeni od blizu in daleč!

Vnaprej se vam zahvali za obisk:

Farna mladina iz Železne Kaple

Našim gospodinjam

Miza za materinski dan

Morda jo hočejo okrasiti otroci. Pustite jim to veselje. Na vsak način pa pripravite za ta dan kaj posebno dobrega za pod zob, kar imajo vsi radi.

Že pri zajtrku jih lahko presenetite s sladko tolčeno smetano na beli kavi (Schlagrahm), zraven lahko daste okusnih buhteljčkov, ki so nadevani z marelično ali kako drugo dobro marmelado.

Po kosilu prinesite na mizo torto ali kolač in kako pijačo, ker posebno otroci, pa tudi mož v tem letnem času vedno tožijo o žeji.

Pustite, da vam po kosilu pospravijo kuhinjo. Potem pojdite vsi skupaj v gozd, na polje, ali travnik; kamor vam je ljubše. Odloča naj pa mati, da še na ta dan ne pride do prepira. Lepo je, če skupaj greste k majniški pobožnosti. Za večer naj ima mati pripravljeno mrzlo večerjo s toplo pijačo za otroke in za presenečenje otrokom, ki so še mlajši lepo pravljico. Za ta dan naj se vsi zelo potrudijo biti dobri in prijazni: mati, oče in otroci. Potem bo dan res lep, in taki dnevi naj bi se večkrat ponavljali, ne le enkrat v letu.

Rožno nadahnjeni šopki hortenzij . . .

Vedno ob tem času nas na cvetličnem trgu, v izložbenem oknu ali v temačni cerkvi pritegnejo bohotno cvetoče hortenzije. Koliko mater si jih želi za materinski dan. Koliko mater bo drugo nedeljo majnika to rožo sprejelo v dar od svojih dragih.

Da pa ob njej ne bomo razočarane, se seznanimo z njenimi posebnostmi in zahtevami. Hortenzija zahteva hladno sobo in okno, ki *ni* na soncu. Tudi na vrt jo lahko vsadimo, kjer raste prosto kot grm, a mora biti na senčnatem, zavarovanem kraju. Tam ostane čez zimo, samo, da jo pokrijemo in zvežemo ter tako zavarujemo pred mrazom.

Hortenzija sovraži apneno zemljo, zato ji ne strežimo z apnom, ampak s kislasto zemljo. Kadar gojimo hortenzijo v lončku, ji potem, ko odcvete, porežemo zgornja dva para listov pod orumenelim cvetom s steblom vred. Obenem jo tudi presadimo, da začne zbirati nove moči za drugo leto, ko bo spet cvetela. Zmes za lonček pripravimo iz: kisle zemlje (kot je na naših blatih in močvirjih), nekoliko kravjega gnoja, komposta in zemlje iz tople grede. Hortenzija zahteva precej vode, posebno kadar cvete. Preko poletja jim lahko prilivamo z umetnim gnojilom. Tudi pozimi mora biti hortenzija na hladnem prostoru.

Hortenzij je več vrst in barv. Čudovito lepe so modrikaste, rožnate in snežno bele hortenzije. Torej, mnogo veselja s hortenzijo, ki jo boste dobile za materinski dan.

Podeželski stroji, motorne kosilnice, stroji za sejati, stroji za posevanje umetnih gnojil, grablje, obračalci za seno, Heuma-Sonnenrad-Universalmaschine, traktorji z vsemi nadomestnimi deli. Vse to vam dobavlja tvrdka

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Lepo priznanje šoli v Št. Jakobu

O slovesnosti 50-letnice Kmetijsko-gospodinjske šole v Št. Jakobu je prinesla obširno poročilo „Kärntner Landeszeitung" uradno glasilo koroške deželne vlade. List na kratko opisuje nastanek šole po prizadevanju takratnega šentjakobskega župnika Mateja Ražuna ter ob sodelovanju spodnjekoroškega prebivalstva in podpori Mohorjeve družbe. Nato pa pravi:

„Danes daje ta hiša streho 100 ljudem in tvori tako vas v malem. Doslej so tu vzgajali v 6-mesečnih tečajih mlade gospodinje, od naslednje jeseni naprej pa se bodo poleg 6-mesečnih tečajev za dekleta vršili še celoletni. Poleg gospodinjske šole pa teko tudi šivalni tečaji. Izvrstno urejen otroški vrtec dopolnjuje vlogo te šole. Samo v povojni dobi je nad 1000 deklet obiskovalo šolo in okrog 700 otrok je bilo deležno nege v otroškem vrtcu. Šolo vodijo slovenske šolske sestre. Že sam obisk šole priča o zaupanju, ki ga zavod uživa pri prebivalstvu. Tako ni bilo nič čudnega, da se je na slavnosti zbralo okrog 1500 ljudi. Deželni glavar sam je povzel besedo, da sestram k njihovemu jubileju čestita se jim za njihovo vzorno nesebično delo zahvali in jim želi ustreznega uspeha tudi za bodočnost."

Vedno širši odmevi napada v Nonči vesi

Napad v Nonči vesi, kjer je bila motena verska prireditev in telesno poškodovan Puklov oče, je na široko odmeval po svetu. Tržaški list „Demokracija" je prinesel poročilo o dogodku pod naslovom „Slowenen heraus".

Glas o tem napadu pa je segel celo preko morja. V Washingtonu, prestolnici ameriških Združenih držav je znanstvena ustanova „Slovenian Studies Circle", poslala avstrijskemu poslaniku v Washingtonu g. Karlu Gruberju daljše pismo v angleščini. V njem uvodoma omenja, da se je pred kratkim zgodilo na Koroškem več obsojanja vrednih dejanj proti Slovencem. Za primer navaja odstranitev napisa na šoli v Št. Janžu ter napad v Nonči vesi. Nadalje ugotavlja, da „napadalci doslej še niso bili kaznovani". Pismo potem nadaljuje:

„Kot ameriški državljani — to je državljani sile, ki je sopodpisala državno pogodbo — vas vljudno naprošamo, da naš protest proti temu in podobnim napadom na avstrijske državljane slovenskega jezika, pošljete na pristojna mesta. Prepričani smo, da je sovraštvo gotovih prenapetih elementov na Koroškem ostanek nacistične miselnosti, ki nima nič skupnega z duhom državne pogodbe in prav tako nima mesta v Avstriji ter v svobodnem svetu. Po našem mnenju je Avstrija po državni pogodbi obvezana (člena 7 in 26), da zagotovi svojim državljanom slovenske jezikovne pripadnosti iste pravice in zaščito kot državljanom nemške jezikovne pripadnosti."

Nato pismo citira določbe člena 7 državne pogodbe o veljavi slovenskega jezika, o šolstvu ter napisih. Glede šolstva še posebej opozarja na vzorno ureditev v jezikovno mešanih predelih Švice. Pismo zaključuje:

„Ekscelenca, vljudno vas prosimo torej, da sporočite naš protest avstrijskim oblastem, posebno pa še krajevnim oblastem na Koroškem. Naša ustanova se bavi z znastvenim preučevanjem srednjeevropskih vprašanj in nas zategadelj zelo vznemirjajo ti sramotni napadi, ki so proti zakonu, pravici in redu v svobodnem svetu."

Med drugimi je besedilo tega pisma v angleščini objavila tudi „Ameriška domovina" v Clevelandu, ki zaključuje takole: „Prosimo tudi vse bralce Ameriške domovine, da napišejo podobna pisma na avstrijsko poslaništvo v Washingtonu".

Srečna domovina?

Na občnem zboru „Heimatdiensta" je dne 27. aprila govoril tudi slavist dr. Valentin Einspieler. Ta gospod je nepoučenim zborovalcem dokazoval, da smo Slovenci prišli do pismenega jezika šele pred sto leti. Gospod doktor Einspieler, doma iz Bilčovsa, ki je svoje slavistične študije dokončal na Dunaju in jih izpopolnjeval še v Zagrebu in Ljubljani, menda noče poznati ne Trubarja in ne Linharta, njegovo slavistično znanje se zbuja šele ob Prešernovi smrti.

Oj srečna dežela, ki ima take znanstvenike, kakor pač komu prav hodijo. Tako eni „znanstveno" dokazujejo, da Slovencev ni, drugi dokazujejo, da Slovenci so, le slovenski ne znajo in govorijo vindišarsko, potem so zopet znanstveniki, ki dokazujejo, da soseda, ki govorita isti jezik, nista isto. Sam Bog se naj spozna! To so novodobni zidarji babilonskega stolpa in prepričani smo, da jim je usojen enak konec kot njih vzornikom.

PRAVICO DO SLUŽBENIH AVTOMOBILOV bodo imeli odslej v Jugoslaviji samo maršal Tito ter štirje podpredsedniki vlade, nadalje predsedniki republiških vlad ter predsedniki zveznega in republiških parlamentov. Ostalim državnim funkcionarjem bo pa doslej široka uporaba uradnih vozil znatno omejena. Angleška agencija Reuter meni, da je beograjska vlada izdala to uredbo zategadelj, ker je bilo prebivalstvo vsled uporabe javnih vozil za zasebne namene zelo nevoljno.

Žarek ljubezni

Dete, malo, zlatolaso dete je vriskajoč begalo po cvetočih travnikih, bleščečih se v sončnem siju, po temnih gozdovih, polnih vonja in trnja. Ali nekoč je nenadoma obstalo, začudeno stegnilo ročico proti nebu, obrazek mu je obkrožal sij in zadrhtel je kot nikoli, nikoli, kajti videlo je čudovito, modro nebo nad seboj. Ročica mu je omahnila, srce mu je postalo nemirno, nebo mu ni odgovorilo, le globlje in globlje je postajalo in njegov odsev je bil v detetovih očeh . . .

Steklo je k materi, dvignilo ročici začudeno: „Mati, kaj je to?"

„Dete moje, zibelka je tvojih tisočerih sanj, prostranost tvojega hrepenenja, da, moč prerojenja v tebi je, dete moje".

In prišel je dan, ko se je dete oklenilo matere v groznem strahu pred divjajočo nevihto kraj morja, ko je strašni piš vil drevesa in je nebo postalo temno.

„O mati, groza v mojem srcu je nepojmljiva, kaj je to, mati?"

„Dete, moč je prebujajočega se orkana, ki naj ti prinese luč, sila tvojega žrtvenega ognja je, dete moje."

Malo, nebogljeno dete se je tolažilo z nežno šepetajočim materinim glasom. Sprejela ga je v svoje naročje, kot sprejme odpadli jesenski rumeni list z nežnim poljubom zemlja v sladek sen . . .

In bilo je še vedno ono malo, ljubljeno dete . . .

Sanjalo je v tišini in poslušalo nežni šepet prebujajočih se cvetk v pomladnem jutru, gledalo ples prvih sončnih žarkov, ki so prinašali melodije večne pesmi. In spraševalo je mater:

„Mati, glej! Tvoje besede so večne kot pomladna pesem. Ali, mati, kaj je ono, ono v neskončnost segajoča pomlad v tebi, mati, vse ono, kar mi pravi sonce zvečer, ko tone v žarečem siju in krvavi, kar mi je povedalo nebo in ti, mati . . .

. . . Ah, vedelo je, vedelo, a je dvignilo ročici, kot bi pričakovalo izpolnitev svojega zadnjega hrepenenja . . .

„Dete, to je žarek ljubezni, to si ti samo, dete moje."

Tebi mati . . .

Ksaver Meško:

„JE PAČ - MATI"

Potrkalo je rahlo, komaj slišno, da nisem prav vedel, je li resnica ali se mi je samo v mislih zdelo. Vendar sem se oglasil. In je počasi, boječe vstopila žena proti petdesetim. Sem jo nekoliko poznal; iz sosednje župnije je bila; na cesti sva se včasih srečala, se pozdravila, kako besedo spregovorila. A danes je bila vsa izpremenjena, vsa preplašena, prepadla. Toliko da sem jo videl, sem si rekel: „Ta prihaja z bolnim srcem."

A da bi jo razvedril, sem jo glasno in veselo vprašal: „Kaj lepega in dobrega prinesete, mati?"

Žalostno je odkimala. Da lepega in dobrega nič, je s težavo iztisnila, kakor bi jo v grlu davilo. Če sem slišal, da je bilo pri Gornjaku , v čigar bajti gostujejo, ukradeno?

Slišal, da. Baje ves izkupiček za eno kravo so mu nesli. Hud udarec za kmeta, sodim.

Nesreča, da. A hujša morda zanjo kakor za Gornjaka.

Hujša zanjo? Kako to?

Ker dolžijo njenega sina, da je denar vzel, je priznala tiše. Čelo se ji je nabralo v bolestne gube, od očeh ji jedrhtelo; ni me pogledala, tako jo je bilo sram, tako je trpela; mrko je gledala v mizo; velike, zdelane roke so ji kakor ohromele ležale na kolenih.

Kateri bi naj to storil? Več jih brž ima.

Najmlajši. Ki je pri Gornjaku za pastirja.

Čudil sem se: Kaj naj fant s tolikim denarjem?

„Saj ni on, saj ni! Ni mogoče! Živeti ne bi več mogla, če bi bil moj sin tat!" je kričalo iz nje v neskončni obupnosti.

Dasi sem jo izpočetka kanil s svojo vedrostjo razvedriti, se je njena tegoba in žalost polaščala tudi mene. In negotovost, kaj naj rečem; ko pa nisem vedel, je li fant nedolžen ali kriv. In sem bolno čutil, kako veliko gorje je, če vidimo, kako kdo, oslepljen po udarcih usode in nesreče, obupno išče pravo pot. Prosi, naj mu jo pokažemo. Pa je sami ne poznamo, sami v temi tavamo.

Vendar sem jo poskusil tolažiti: „Upajva, da ni."

„Ni! Ni!"

Če je bila kaka preiskava?

Bila. So ga imeli orožniki v mestu.

„In kaj so zvedeli?"

„Fant se je ustrašil. Pa je rekel, da je vzel."

„Sam je priznal?"

„Ustrašil se je pač. A ko bi moral povedati in pokazati, kje denar ima, ni ničesar vedel. Ni mogel pokazati, ker ga nima."

„Pa so ga potem izpustili?"

„Izpustili. A hodijo še zmerom gori k nam in ga izpraševajo. Menda le mislijo, da je on. Jaz pa trpim in si pomagati ne morem."

„Bodo že dognali, če je nedolžen."

„To, to tako želim. Pa sem prinesla za eno sv. mašo, sv. Roku na čast. Če za bolezni pomaga, bo morda še tu. Saj je to hujše ko bolezen."

„Verjamem, mati. In sam Bog daj, da bi se razodelo, kdo je nesel."

„Da se bi! Boste brali na ta namen, prosim. Tako ne morem živeti. Kakor senca se vlačim okrog. Še jokati ne morem več."

Že poprej, ko sem gledal njen upadli, pepelnati obraz in kako je vse trepetalo v nji, pa vendar ni zajokala, sem si rekel: „Uboga žena nima več solz. Najhujše gorje pa je, če mati za svojega otroka več jokati ne more."

Da si naj vendar ne dela prevelikih skrbi, sem ji prigovarjal, ker se mi je v srce smilila. Da bo še vse dobro. A na fanta naj budno pazi, ga strogo drži. Če je že kdaj kaj vzel?

„Doma nikoli. Kje bi se bil navadil?"

„Mladost — norost. Ne premisli. In stori kaj, še preden se zave, da bo nápak. In priložnost, če se ravno nudi. Še močnejše je zmagala. Še svetniki so padli kakor podžagani hrasti."

Pogledala me je tako strašno obupano, da sem se zdrznil. — Ali tudi jaz verjamem, da je njen fant storil? Saj ji vendar ne bom še jaz zasajal noža v vse razboljeno srce, če išče pomoči pri meni!

Naglo sem se umikal.

Saj ne sodim. Kako bi le mogel? Nisem Bog, nisem vseveden. Samo mislil sem, da bi bilo mogoče. —

Ne, ne! Ni, mogoče! Kako bi bilo? Ne! Nikoli več ne bi smel prijeti kljuke v domači hiši, če bi bil tat. Ah ne — njen sin, pa tat!

„Saj mislim tudi jaz, da ni. Se bo že dognalo, kdo je denar nesel, in da je vaš sin nedolžen."

„Zato pa mašujte. In da mu Sv. Duh pamet razsvetli."

Počasi je naštela na mizo kupček papirnatih kron, tistih starih avstrijskih, žigosanih. Vse zamazane, razcefrane, križem zlepljene.

Gledal sem jih, razmišljal: „Kako dolgo in kako težko je bedna žena te krone pač zbirala."

In sem ji prigovarjal: „Mati, ko bi denar spet spravili. Bi maševal kar tako. Vem, da se vam ne godi predobro."

„Seveda ne. A potem za fanta ničesar ne storim, če sv. maše ne plačam."

„Ako mislite tako, v božjem imenu."

„Saj rada dam. Samo da to res ne bi bilo! Samo da fant kradel ni!"

Ko je odhajala, se ji je še ob vratih bolno trgalo iz srca: „Moj sin — pa tat? Ne, ni mogoče! Ne!"

Gledal sem skozi okno za njo, kako je stopala dol proti cerkvi, počasi, sključena, kakor bi nosila težko, težko breme.

Pa sem pogledal krone na mizi. Zazdelo se mi je, da niso oškropljene samo z njenimi potnimi sragami, ko jih je služila s težkim delom, ampak z njeno srčno krvjo.

In sem si govoril v sočutju z njenim trpljenjem in v spoštovanju in občudovanju njene ljubezni: „Je pač mati! Ljubi, ljubi. In trpi . . ."

Pesmi ni konec

3.

„Veš, da si postal drug človek?"

„Čutim se lahkega, kot bi imel prah v kosteh."

„Jasna!" vzklikne. „Kaj ti je?"

Ona si grize trepetajoče ustnice. Bogomir se zastrmi v šipkov grm, ki cvete tam blizu, in molči.

„Moja lepa pesem gre h koncu," pravi Jasna čez čas. „Vedela sem, da bo to nekoč prišlo. In zdaj je tu . . ."

Slavec v hrastičju neutrudno poje.

Jasna vzame Bogomirovo levico v svoje roke in se je dotakne z ustnami. A v trenutku jo postane sram. Zazre se v pahljačaste oblake, ki se počasi širijo.

„Preden sem te spoznal, mi je bilo življenje tako vrtoglavo zapleteno, da sem bil ko muha v pajčevini!"

„A pravega poguma še vedno ni v tebi."

„Res je: vedno se bojim, da se bom osmešil, če bom drugačen."

„Vero vame imaš, vere vase pa ne. Nikdar ne boš napravil nič velikega, zato ker se vedno obotavljaš. Moški ne bi smel biti tak. Moški mora voditi in se ne dati voditi,"

Njegov pogled počiva na nji ko ogenj.

Objame jo čez pas in poslušata, kako šumi grmovje in kako slavec poje v skrivnostnem ritmu.

„Sonce se je skrilo za oblake. Snemi naočnike, naj te gledam v oči!"

Boža jo po kitah in se ji naslanja na lice — in njeno lice je toplo. Ko v tistem trenutku v daljavi zagrmi, se nasmehneta. V močnem sunku vetra se trave sklanjajo do tal.

Sladko diši okoli njiju. Jasna mu zarije prste v lase. Njene ustnice so polne in vabljive, njene oči zastrte z otožno toplino. Čuti jo tako blizu, da mu zastaja dih.

Nji se zdi, da bo umrla, če je ne stisne k sebi. Naliv se je unesel.

Stopita izpod viadukta, kjer sta vedrila. Zrak je lahak in čist.

Nikake telesne teže ne čutita. Mokre trave in grmiči se bliščijo. „Jasna! Jasna!" šepeče Bogomir.

Ona ga samo pogleduje in prepleta svoje prste z njegovimi. Pred njima se beli široka umita cesta. Ubranih korakov gresta po nji.

„Tako, Jasna, se je končno razvezalo srce, pesem se je sprostila, zletela iz njega — in vame je prišlo odrešenje."

Ona še dalje molči. Od časa do časa poduha vejico cvetočega srobota, ki si jo je odlomila na grmu. Nekje globoko v duši pa jo skeli: zasleduje jo vest, ni ji moč uiti. Pesem gre h koncu! Bliža se bridkost molka in samote. Vanj, v tega njenega ljubljenega, pa je prišlo odrešenje! Ali ni torej še isti sebičnež, kakor je bil vedno? Ali se je res spremenil?

Nenadoma začuti moč, da bi se borila zanj z ono njegovo deklico, ki bo te dni prišla preko dveh meja v veliko mesto ob jezeru. Nekoč je mislila, da mu bo samo angel varuh v težkem čakanju in da mu bo roko položila v njeno.

Zdaj, ko je okusila omamo ljubezni, vidi, da to presega njene človeške moči. Zdi se ji, da zgublja tla pod sabo. V tisti neznani deklici vidi neizprosno tekmovalko — in vendar ve, da se ne bo nikdar spoprijela z njo; ve, da je njene sreče z Bogomirom zdaj konec.

Kako se bo odločil on — zdaj, ko je stopil življenju na vrh?

„Kdaj pride Ana?"

Pogleda jo začudeno. Uduši zadrego in mirno reče:

„Prihodnjo nedeljo najbrž. Njeni so kupili hišo, mislijo se z vsem preseliti semkaj."

Dene ji roko za pas in ji govori:

„Jasna, nekoč sem bil ko v tla zabit klas, ki pričenja trohneti. Prišla si ti in me dvignila. Moje oči so zdaj čiste, moj hrbet je vzravnan."

Gleda nekam v daljavo, kjer je oživela njegova preteklost in mu prihaja naproti. Sladka tesnoba mu polni prsi.

Sonce zahaja za griči.

Pesmi je konec! Pesmi je konec! ihti srce v deklетovih prsih. Ovije si ljubljeno roko okoli vratu in jo mižé poljublja, kakor da bi se poslavljala za vedno.

(Dalje prihodnjič)

Mamica moja

Mamica moja je kakor zarja,
zjutraj se smehlja,
ko se v postelji še dete
s sanjami igra.

Mamica je kakor luna,
dolge bdi noči,
da počiva njeno dete
mirno, brez skrbi.

Mamica je kakor sonce,
srček njen je zlat
kakor žarek, ki posije
od nebeških vrat.

In zato nikdar nikomur
mamice ne dam,
eno le na svetu širnem,
mamico imam.

Še trikrat, mati . . .

Mati, daleč si nocoj.
Med menoj je in teboj
mreža dolgih cest,
šum stoterih mest,
veliko dni hoda.
Mati, vidim te nocoj,
vidim, kako je s teboj:

glava tone ti med rame,
jagode prebiraš zame.
Trikrat že si vse prebrala,
trikrat Križanemu zajokala
si molitev svojo vročo,
razodela bol pekočo.

Joj, mamica, še trikrat
romajo naj drobne jagode
skoz koščene tvoje prste,
dolge angelske naj vrste
solze ti prestrezajo
in jih nosijo v nebo.
Trikrat, mamica, še trikrat
naj iz duše ti molitev zagori,
v daljnem, mrzlem svetu
sin tvoj trpi, trpi . . .

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 12. 5.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. Za ženo in družino. 18.40 Domači pevci pred mikrofonom: Rožek. — TOREK, 13. 5.: 14.00 Poročila, objave. Gospodarska šola za vsakogar. (10.) — Zdravniški vedež. — SREDA, 14. 5.: 14.00 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 15. 5.: 7.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — PETEK, 16. 5.: 14.00 Poročila objave. — Iz domačih gajev: Št. Peter na Vašinjah. — Rast in življenje slovenske književne besede (16.). — SOBOTA, 17. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 18. 5.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Naše prireditve

VABILO

Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Št. Vidu v Podjuni ponovi v nedeljo, dne 11. maja ob pol 12. uri v *Farni dvorani v Železni Kapli* in ob 3. uri popoldne pri *Šercerju v Šmihelu* igro

„ZAKLAD".

Prisrčno vabi

društveni odbor.

Farna mladina v Št. Janžu priredi na materinsko nedeljo, dne 11. maja, ob 3. uri popoldne pri Tišlerju

MATERINSKO PROSLAVO.

Na sporedu sta poleg petja in rajanja otroški igri: „Bernardka" in „Bolna punčka" ter dekliška igra: „Dve materi".

Iskreno vabljeni!

MATERINSKA PROSLAVA V DOBRLI VESI

Za materinski dan, 11. maja, priredi Farna mladina iz Št. Jakoba v Dobrli vesi v Farni dvorani ob 3. uri popoldne igro

„Spovedna molčečnost"

K tej igri, katere vsebina je mnogim že znana, ker so jo brali v „Nedelji", so vsi iz bližnje in daljnje okolice iskreno vabljeni.

ZA DOBRO VOLJO

Sodnik pijancu: „Le kako ste se mogli tako močno opiti?"

Pijanec: „Tega je kriva slaba družba. Štirje smo bili. Mesto da bi znanci z menoj pri pitju sodelovali, so pustili, da sem pil samo jaz. Posledice lahko vidite tudi vi, gospod sodnik!"

P*I*S*A*N*O * B*R*A*N*J*E

Spomini iz težkih časov

V teku pol stoletja smo morali doživeti dve vojni, ki sta prinesli razdejanje, nesrečo in trpljenje milijonom, nista pa prinesli pravega miru. Marsikateri naš rojak je moral obe vojni skusiti na lastni koži. Objavljamo sestavek našega bralca o svojih doživljajih. V prvo svetovno vojno je bil vpoklican kot mladenič v cvetu let. Služil je najprej pri 7. pešpolku, nato pa je bil premeščen k 15. pešpolku. V poljski Ukrajini je bil zajet od Rusov. Najprej je delal kot drvar v bližini Kijeva, nato pa je zbolel in je romal od Kijeva do Moskve po raznih vojaških bolnicah, dokler ni bil leta 1917 kot invalid zamenjan in vrnjen v domovino.

V drugi svetovni vojni pa je bil 15. aprila 1942 izseljen, kot številni drugi zavedni koroški Slovenci. Začela se je njegova križeva pot po izseljenskih taboriščih. Vse je minilo, ostali so pa spomini in naj ti sedaj govore.

Uredništvo

Ko postane človek star, bolehen in zaradi tega še bolj delanezmožen, prebdi tako ponoči po več ur brez spanja in bulji z odprtimi očmi tja v prazno temo, toda spanec noče in kar noče priti. Tedaj pa se začnejo vrstiti skozi možgane razni dogodki, ki si jih doživel, bodisi doma kot svoboden človek, ali pa morda brezpravna raja med prvo in potem zopet med drugo svetovno vojno. Prijel sem za pero in nekaj takih doživljajev opisal.

Bilo je v mesecu januarju 1945. leta. Torej tedaj, ko se je vsemogočni „tretji rajh" že zvijal v zadnjih krčih, je prinesel naš „Lagerführer" Göss tudi meni — takrat sem delal v čevljarski delavnici v izseljeniškem taborišču Windsheim na srednjem Frankovskem zapadno od Nürnberga — vojaški vpoklic, da naj „sofort" pohitim k „Flak-Artileriji" v Stefanskirchen, to je nekaj kilometrov jugovzhodno od Münchena. Na kakšen rekurz ali pritožbo seveda ni bilo misliti, brez smisla bi pa bilo tudi sleherno izgovarjanje, češ da nimam več domovine in da imam v rokah razlastitveni odlok kot ljudski in državni sovražnik in da sem bil zaradi tega izseljen.

Nič ni kazalo drugače kot pa da se poslovim od svojih prijateljev čevljarjev s katerimi smo delali vkup: Bili so France Rekelj iz Gorij pri Bledu, Miha Zalokar iz Mengša, Vengust Janez iz Duplice na Gorenjskem in Lojze Hanin iz Dvora pri Priberku. Pustiti sem moral tam tudi svojo bolehno ženo pri popolnoma tujih ljudeh in nastopiti še to zadnje dejanje križevega pota, da pomagam rešiti kar se sploh še rešiti da! Sicer mi je „Lagerführer" na mojo prošnjo pred odhodom obljubil, da bo poslal mojo ženo iz tega taborišča, kjer so bili razen zgoraj omenjenih čevljarjev sami tujci, nam sovražni ljudje, ki so prišli semkaj kot neke vrste prostovoljci „Heim ins Reich" in se šteli za „Volksdajčerje". Toda kaj gotovega pa mi Göss ni vedel ali hotel povedati, ne ali jo bo sploh odposlal, tudi ne kam jo bo poslal. Med vožnjo so pristopali na raznih postajah še drugi taki rekruti raznih starosti od 18 do 50 let in še čez. Ko smo prišli na določeni kraj, je bila že noč. Šele poslednje dni sem videl, da je bila tukaj kar cela vas — okoli 60 do 65 velikih barak. Bile so polne vojakov in tudi ruskih ujetnikov. Tudi mnogo italijanskih vojakov so Nemci po italijanski kapitulaciji po Italiji nalovili ter jih kot svoje zaveznike z nekim precej priletnim kapitanom vred pritirali tukaj sem, da bi tako še z združenimi močmi poskusili najbrž delati kakšne čudeže za rešitev „tretjega rajha". Toda Italijani so si bili z Nemci zmiraj v laseh, češ: Mi smo svojo vojno v Afriki in v naši domovini dokončali in vaša nas zdaj nič ne briga.

Kar drugi dan po našem prihodu so nas že preoblekli v stare vojaške cunje in smo prisegali zvestobo „Führerju". Ker nas je bilo mnogo in so ti novi vojaki precej glasno (seveda tudi le primorani) ponavljali prisego za poveljujočim častnikom, sem tako jaz bolj tam zadaj tem lažje mrmral sam svojo prisego, kakršna je bila pač primerna za takšnega vojščaka, kot sem bil jaz. Že leta 1917, torej med prvo vojno sem namreč bil poslan iz ruskega ujetništva kot vojni invalid čez Švedsko, Baltiško morje in Nemčijo v Avstrijo, ter točno deset let po razsulu Avstro-ogrske monarhije prejel od invalidnega urada beri in piši 70 grošev kot odškodnino za svoje uničeno zdravje. Zdaj sem pa bil še izseljen, oropan vsega premoženja in kot brezdomovinec vržen v taborišče.

Ne malo prahu pa so tiste dni dvignili po vseh pisarnah moji podatki, katere sem na različna vprašanja moral dajati kakor na primer: Kdaj rojen, kje, kam pristojen, ali si oženjen, naslov žene, kam sta oba pristojna i. t. d. Tako sem seveda moral med tem povedati tudi to, da sem pristojen z ženo v taborišče dokler bom živ. Eden za drugim so tisti pisarji metali svinčnike po mizi ter klicali še druge iz raznih pisarn češ: ali ste že videli in slišali kaj takega? „Gibt's so was bei uns auch?" Prej kot vagabund vržen v taborišče, zdaj pa orožje v roke! Tako je prišel tudi tisti podčastnik, ki mi je prejšnji dan dal iz magacina stare vojaške cunje in rekel z nasmeškom: No, če si pa ti takšen lagerski bandit tedaj moraš dobiti pa že vse novo! Povabil me je s seboj v magacin, mi nadajal res vse novo češ: naj bo pa še malo več špasa! Tako sem postal res čisto izredna figura in kot za nameček mi je nekaj pozneje moj stotnik (Batteriechef) dodal še čin „Obergefreiter-ja."

In ko sem se takšen pozneje enkrat srečal v Eichstättu z nekim „Kranjskim Janezom", (kmetom na dopustu), me je ta v sveti jezi in z stisnjenimi pestmi nahrulil, češ: O prmojduš Vrb'n, kakšen pa s', glej da izgineš, prej sva b'la v lagerju v'kup in smo računali kdaj bo konec vojne, zdaj pa jim celo pomagat greš. Mi bomo kmalu šli domov, ti Švaba ostani pa tukaj, če se ti tako dopade!" (Konec prihodnjič)

Deklica pripoveduje . . .

Na drugem mestu poročamo v zaključni slovesnosti gospodinjske šole čč. sester v št. Rupertu pri Velikovcu. Dekleta se pa niso ondi samo zbirale nauke za gospodinjstvo, si utrjevale značaj in poglabljale srčno kulturo ob naukih krščanstva, ampak so si po večerih tudi pripovedovale zgodbe. Nekaj teh zgodb (deloma znanih, deloma pa tudi ne) je potem bilo zapisanih v poseben zvezek, ki smo ga minulo nedeljo opazili na razstavi in si ga izposodili. Iz njega smo za danes izbrali 2 zgodbi.

Uredništvo.

Pravljica o večerni zvezdi

Živel je deček, ves poskočen in živahen. Ves dan se je podil po vrtu. Imel je zajčka sivca in majhno košaro. Zvečer pa je bil zelo utrujen. Ko se je zmračilo, je zajčka zaprl v hlev in odšel k mami v kuhinjo. Mama ga je umila in mu dala večerjo, nato pa je legel k počitku. Ko ga je mamica pokrila z odejo, jo je vprašal: „Zakaj pada vsak večer tema na zemljo?" Mamica mu odvrne: „Zato, da vidimo zvezde". Nato je rekel fant, da bi rad ujel kakšno zvezdo v svojo košaro. Mamica mu odgovori, da to ni mogoče in odide.

Ko je deček ležal v postelji, je zagledal skozi okno zvezdo, kako je po zlati nitki zletela preko neba. Deček je vzdihnil: „Zvezdica, pridi k meni!" Morda ga je zvezda slišala, vsekakor padla je na vrt in se ujela v košato jablano. Deček je v sami srajčki skočil skozi okno in splezal na jablano.

„Kako si lepa! Le pečeš me malo!" je vzkliknil, ko je prijel zvezdo in jo del v svojo košaro. Nato je splezal skozi okno nazaj v spalnico, zvezdo pa je postavil poleg posteljice. Svetila mu je celo noč. Hotel jo je zjutraj pokazati mamici in zajčku. Žarela je nebesna zvezda, dokler ni posijalo sonce. Deček se je zbudil, toda zvezda je ugasnila in ni je bilo več. Deček je bil zelo žalosten, a mislil si je: Mogoče bo nocoj spet padla na zemljo in se ujela v jablano, da jo bom lahko pokazal mami in zajčku. A zvezde ni bilo več.

(Pripovedovala Katica Wrulich)

Dve predici

Nekoč sta predli dve ženi. Ena je imela poleg sebe v zibki otroka. Naenkrat pa se je prikazal majhen palček in vrgel dreto raz kolovrat. Ker se ženi nista dosti zanj zmenili, je to ponovil trikrat. Potem pa je prva dejala: „Meni se vse to skupaj res malo čudno zdi, pustiva delo in pojdiva spat." Vstala je, pokrižala otroka in sebe z blagoslovljeno vodo ter odšla spat. Še preden je zaspala pa je zaslišala od spodaj čudne glasove.

Kmalu na to pa se ji je zopet prikazal isti škrat in ji dejal: „Če se ti ne bi bila pokrižala s tistimi pomijami, bi se s teboj prav tako zgodilo kot z ono spodaj." Drugo ženo je namreč škrat raztrgal in ji čreva navil okrog kolovrata. Tako je žena, ki je z blagoslovljeno vodo premagala škrata, spoznala, da je bil to sam hudobec.

(Pripovedovala Kralj Micka)

JULES VERNE: 25

Potovanje na Luno*)

Nasprotno ima Texas lepo število večjih mest. Corpus Christi v pokrajini Nueves, in vsa mesta ob reki Rio-Bravo, Laredo, Comalites, San Ignacio v pokrajini Web, Roma, Rio Grande City v pokrajini Starr, Edinburg v pokrajini Hidalgo, Santa Rita el Paula in Brownswille v Kamerunu so se zvezala proti domišljavi Floridi.

In komaj je bil sklep seje objavljen, so prišli texaški in floridski delegati po najkrajši poti v Baltimore. Od tistega trenutka dalje so se morali predsednik Barbicane in vplivni člani kluba noč in dan otepati silovitega prigovarjanja in zahtev. Medtem ko se je samo sedem grških mest pričkalo za čast Homerjevega rojstnega kraja, sta si zdaj dve državi grozili s spopadi zaradi enega topa.

Tedaj si srečaval v mestu na vsak korak oborožene, razkačene delegate. Kadar so tržili na svoje tovariše iz nasprotnega tabora, bi bilo lahko prišlo do rabuke s hudimi posledicami. Na srečo pa je previdni in spretni predsednik Barbicane znal to preprečiti. Osebne demonstracije so dobile protiutež v časopisju raznih držav. Tako sta „New York Herald" in „Tribuna" podpirala Texas, „Times" in „American Review" pa sta se zavzemala za floridske delegate. Člani „Topniškega kluba" že niso več vedeli, koga bi poslušali.

Texas se je ponovno skliceval na svojih 26 pokrajin; Florida pa je odgovorila, da lahko pomeni 12 pokrajin v šestkrat manjši deželi več kakor 26 v veliki.

Texas se je sila ponašal s svojimi 330.000 domačimi prebivalci, Florida pa se je postavljala, da je bolj obljudena, ker ima 56.000 prebivalcev, čeprav je veliko manjša. Vrh tega je obdolžila Texas, da je okužen z neko posebno vrsto močvirske mrzlice, ki pomori povprečno več tisoč ljudi na leto. In s tem mu ni delala krivice.

Toda Texas se je oglasil, da naj Florida glede močvirnih mrzlic pometa pred svojim pragom in da je najmanj nespametno zmerjati drugo z „nezdravo deželo", ko pa je razsajal v Floridi kronični „vomito negro". Tudi Texas je imel prav.

Sicer pa, so poudarjali Texačani v časopisu „New York Herald", moramo biti zelo obzirni do države, kjer raste najlepši bombaž vse Amerike, ki proizvaja najlepšo hrastovino za gradnjo ladij, ki ima odličen premog in ležišča železa, ki proizvaja 50% čiste rude.

Na to je „American Review" odgovorila, da floridska zemlja res ni tako bogata, da pa nudi boljše pogoje za gradnjo kalupa in ulitje topa, ker je sestavljena iz peska in ilovice.

Ampak, so odgovorili Texačani, preden sploh moreš v kaki deželi kaj uliti, moraš tja dospeti, in prometne zveze s Florido so sila slabe. Obalo Texasa pa krasi Galvestonski zaliv, ki meri 56 kilometrov in lahko sprejme ladjevje vsega sveta.

— Kaj še! so ponavljali Floridi vdani časopisi, dolgočasite nas s svojim galvestonskim zalivom, ki leži nad 29. vzporednikom. Kaj nimamo mi zaliva Espirito-Santo, ki se odpira natančno na 28. vzporednik in po katerem prihajajo ladje naravnost v Tampa-Town.

— Zaliv pa tak! je odgovoril Texas; sam pesek ga je.

— Vi imate pesek v glavah, je kričala Florida. Kdor vas posluša, bi mislil, da smo dežela divjakov.

— Saj tudi ste; kaj se po vaših prerijah ne potikajo Seminoli?

— Ali res? Kaj pa vaši Apači in Komanči? Pa ne da bi bili to civilizirani ljudje?

Vojna je trajala že nekaj dni, ko je Florida skušala zvabiti nasprotnika na drug teren: neko jutro je „Times" namignil, da „pristno ameriškega" poskusa ni mogoče izvesti drugje kakor na „pristno ameriškem ozemlju"!

Pri teh besedah je Texas poskočil: Kaj, nismo ravno tako pristni Amerikanci kakor vi? Ali se nista Texas in Florida priključili Ameriški zvezi istega leta 1845?

— Že, že, je odgovoril „Times"; ampak mi smo Amerikanci že od leta 1820.

— O, seveda, je odvrnila „Tribuna"; potem ko ste bili 200 let španski ali angleški, so vas prodali Ameriki za 5 milijonov dolarjev.

— In kaj je potlej, so odvrnili Floridčani, zakaj naj bi se tega sramovali? Ali ni Amerika leta 1803 kupila od Napoleona Luziano za 16 milijonov dolarjev?

— Če ni to sramota, so tedaj zakričali texaški poslanci. Takle boren košček zemlje kot je Florida, se upa primerjati s Texasom, ki se ni nikoli prodajal, ampak si je sam priboril svobodo, ki je 2. marca 1836 pregnal Mehikance in se proglasil za federativno republiko, potem ko je Samuel Houston ob reki San Jacinto premagal čete generala Santa Anna! To je dežela, ki se je prostovoljno združila z Združenimi državami Amerike.

— Ker se je bala Mehikancev! je odgovorila Florida.

— Bala! Od tistega dne, ko je padla ta zares preostra beseda, je postal položaj nevzdržen. Ljudje so samo čakali, kdaj bo prišlo na baltimorskih ulicah do splošnega klanja. Poslance je bilo treba stražiti.

Predsednik Barbicane že ni več vedel, kje se ga drži glava. Not, potrdil in grozilnih pisem je v njegovo hišo kar deževalo. Kako naj se odloči? Glede pripravne zemlje, prometnih zvez in hitrega prevoza sta bili obe državi enakopravni. Politične osebnosti pa za to vprašanje niso bile važne.

Omahovanje in zadrega sta se vlekla že precej časa, ko je Barbicane sklenil napraviti kratek konec; sklical je svoje tovariše in rešitev, ki jim jo je predlagal, je bila zelo pametna, kakor boste videli.

— Če dobro premislimo, kaj se dogaja med Florido in Texasom, nam postane jasno, da bodo nastale iste težave med mesti države, ki jo bomo izbrali. Tekmovanje bo prešlo od rodu do vrste, se pravi od države do mesta, pa smo tam. No, in Texas ima 11 mest, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje; vseh enajst se bo prepiralo za čast botrovanja poskusu in imeli bomo nove sitnosti. Florida pa ima samo eno mesto. Zato gremo v floridsko mesto Tampa-Town.

Za materinski dan
KUPIM SVOJI MAMI NOGAVICE, PREDPASNIK ALI BLAGO ZA OBLEKO PRI
L. Maurer
CELOVEC, ALTER PLATZ

AUTO WEDAM VILLACH

Steyr-Fiat-Puch-zastopstvo za Koroško in vzhodno Tirolsko

Rabljeni vozovi preiskušeni, zelo poceni:

NOVI VOZOVI takoj dobavljivi.
PKW, Mod. 500 do 2300. Za vsakogar primerno vozilo.
LKW, 850 kg in 1 to, bencin, od 1.5 do 6 to tov. dizel.

VLAČILEC FIAT
Diesel, 27—70 PS, z nadomestnimi deli za gradbeno, poljedelsko in gozdarsko gospodarstvo (nakladniki, strgalci, lomilci, žična dvigala itd.)

STEYR-FIAT 1400, 1100 M, N, E in B, 600, 500 C (Topolino), MERCEDES 170 Da, diezel, Lim., Bj. 50, Ia RENAULT Fregate, 1955, iz prve roke, 16.000 šil., NSU-FIAT 1100, WANDERER W 24, STANDARD, NASH Ambassador, HANSA, v dobrem stanju, takoj za vožnjo, od 2000.— naprej, KRAD VIKTORIA Bergmeister V 35, PUCH 250 SGS in 125, HOREX Regina III, BMW R 35, ROLLER RUMI „Eichhörnchen", LOHNER LB 200 šil. 3600.—. MOPED HMW 50 N 3, Bj. 57, 2000.— šil.

KORISTNI VOZOVI: STEYR-FIAT Kombi 600 Multipla in 500 C Sathl, 1100 I Kasten-voz, 850 kg tov., nov. FIAT Campagnola, dizel, pogon na vsa kolesa, 23.000 km, iz prve roke. FIAT-vlačilce 25 C z žičnim dvigalom, zelo poceni. OPEL Super, kakih 500 kg tov., 3000.— šil. FIAT 1100 LR, Bj. 41, 1 tono. FIAT 1100 L, Kasten-voz, Bj. 46, 750 kg, 2500.— šil., 40-60 odst. se lahko odpiše.

UGODNI PLAČILNI IN ZAMENJALNI POGOJI

Po dolgem času se je uresničila naša želja, da smo priključili v Villacher Strasse našemu podjetju še pisarniško in upravno poslopje.

Po načrtih in pod vodstvom arhitekta dipl.-inž. Maksa Gosch, je bila zgradnja konec meseca aprila dogotovljena in smo se dne 3. maja 1958 preselili v nove moderno urejene prostore.

Z ozirom na to obveščamo vse naše cenjene odjemalce in interesente, da so od tega dne združeni vsi oddelki naše tvrdke v **Villacher Strasse 213.**

Potrudili se bomo tudi v bodoče, da Vas v vsakem oziru popolnoma zadovoljimo.

VW-GROSSHÄNDLER FÜR KÄRNTEN UND OSTTIROL

AUTOVERTRETUNG

HEINZ KNOCH

KLAGENFURT

Igralci na krvavem pesku aren

PULJSKI AMFITEATER JE LAHKO SPREJEL 23.000 GLEDALCEV, MEDTEM KO JIH JE RIMSKI KOLOSEJ SPREJEL 100.000

Puljsko areno omenjamo često kot prizorišče raznih festivalov. Malo kdo pa ve, kaj se je godilo med zidinami tega veličastnega amfiteatra pred mnogimi stoletji. Kakor danes je tudi takrat publika burno aplavdirala, toda ne umetnosti, marveč umirajočim gladiatorjem in divjim zverem.

Rimski oblastniki so skrbeli za „kruh in zabavo", da odvrnejo množice od nevarnejših opravil. Med javnimi zabavami so najbolj privlačili boji gladiatorjev. Te krvave igre so si izmislili v Campagni, pozneje pa so jih prevzeli Etruščani. Kasneje so jih prenesli v Rim, ki je naglo gradil svojo moč. Prve gladiatorske igre omenjajo leta 264 pred Kr. r. Rimski Colosseum največji amfiteater sveta, je lahko sprejel sto tisoč ljudi. Puljsko areno so zgradili pred 1900 leti. Gradil jo je baje Trajan, ki je zasnoval veliko monumentalnih stavb. Arena je v resnici samo notranja elipsa amfiteatra, ograjen prostor, v katerem so se gladiatorji borili med seboj in proti divjim zverem. Publika je bila ločena od arene s kamnitim zidom in železno ograjo, ki je varovala gledalce, obenem pa zapirala gladiatorjem pobeg pred razbesnelimi zvermi. Puljska arena ima tri nadstropja, nekdaj je bila vsa impozantna stavba pokrita s platneno streho, ki je varovala obiskovalce pred dežjem in soncem. Amfiteater je visok 24 metrov, vsako nadstropje pa ima 72 akard. Sprejel je lahko 23.000 gledalcev.

Pulj je takrat štel pet tisoč prebivalcev. Čemu torej tak velikanski amfiteater? Zgodovinarji so tudi to uganko razvozlali. Pulj je bil prehodna postaja za legije, ki so odhajale in se vračale.

Gladiatorji so bili zaprti v podzemskih prostorih. To so bili obsojeni zločinci, vojni ujetniki in sužnji. Leve, tigre, leoparde in medvede pa so pripeljali z vseh krajev svojih kolonij. Gladiatorji so imeli malo upanja, da ostanejo živi, ker so se morali bojevati med seboj in proti gladnim zverem. Kdor se ni hotel boriti, so ga prisilili z bičem ali gorečo bakljo. Ranjeni gladiator je lahko prosil za milost. Publika je lahko odločila o njegovi pomilostitvi ali smrti. Nekateri hrabri gladiatorji so bili ljubljenci publike in ljubimci rimskih žena, kljub temu pa so tudi take nekega dne odnesli mrtve. Med rimskimi pesniki sta edino Seneca in Cicero obsojala krvave gladiatorske igre, ki so bile prepovedane šele v V. stoletju.

Pulj je preživel burno zgodovino pod Goti in Bizantinci. Za njimi so prišli Slovani. V 12. stoletju so mesto izropali Benečani, nakar je zelo osiromašilo. V 13. stoletju so „Templjarji" uprizarjali v areni viteške igre. Tisoč let so se veličastne galerije upirale zobu časa. Tedaj pa so postopoma izginile marmorne stopnice in plošče, ki so jih prodali v Benetke, veliko kvader pa so porabili za zidanje obrambnega zida. Nameravali so celo preseliti vso stavbo v Benetke, vendar do tega ni prišlo.

Puljski amfiteater je med najbolj ohranjenimi poleg onih v Aosti, Pompejih in Cataniji. Na slovanskem jugu je stalo še nekoliko rimskih amfiteatrov, v Solinu pri Splitu, v Cavtatu in Čitluku, vendar pa so od njih ostali le še sledovi.

———

Fa. Fercher-Reichmann & Cie. v Beljaku

Gotovo ste že slišali o takozvanem F.R.C. pohištvu. Prej pod imenom *„Fercher-Möbel"* splošno znano pohištvo na Koroškem. Tvrdka nosi zato drugo ime, ker so delavnico povečali v tovarno za izdelavo pohištva, ki prodaja po vsem Koroškem izdelke kot F.R.C.-pohištvo. Trgovine, kjer prodajajo to pohištvo, so v

Beljaku, Celovcu, Št. Vidu ob Glini, Zg. Beli in Špitalu ob Dravi.

V trgovinah se vsakdo lahko prepriča o kakovosti pohištva ter o ugodnih in za vsakogar zmogljivih cenah.

Z ozirom na to, ker se je podjetje povečalo in je bilo mogoče postaviti v tovarno najmodernejše stroje, se je kapaciteta izdelave razširila, tako da lahko dobi vsak kupec tudi takšno pohištvo, kakršno si želi. Kar je zelo ugodno je tudi to, da so roki dobave zelo kratki, tako da tistemu, ki urejuje novo stanovanje, ni treba dolgo čakati na pohištvo. Pohištvo dobi vsakdo brezplačno dostavljeno na dom, poleg tega pa kupca posvetuje še naš arhitekt. Ugoden nakup pohištva vam tvrdka omogoča še s kreditom do 24 mesečnih obrokov. Zgoraj navedene trgovine vam bodo radevolje pomagale pri nakupu in pri popustih. Vsa podjetja, ki se bavijo s tujskim prometom, dobijo za opremo tujskih sob poseben popust. Na razpolago in na ogled vam je 13 vrst tozadevnega pohištva, eno in dvoposteljno pohištvo. Tudi sobe teh vrst lahko takoj dobite. V skladiščih imamo prostor 3500 m² zaseden — dokaz, da je izbira ogromna, katero samo lahko nudi veliko podjetje.

Vljudno ste vabljeni, da se osebno prepričate o kakovosti tega pohištva. Po obisku v naši tovarni boste rekli: F.R.C.-pohištvo iz tovarne FERCHER - REICHMANN & Cie. je res dobro pohištvo, ki se ga izplača nabaviti!

URADNA OBJAVA

SEJEM ZA SVETLO GOVEDO

Drugi pomladanski sejem, ki ga prireja Zveza rejcev svetlega goveda za Koroško in Štajersko v **Št. Vidu ob Glini** v lopi živinorejcev, bo v sredo, dne 14. maja t. l. ob pol 10. uri. Ocenitev v vrednostne skupine bo dan prej, dne 13. maja od 13. ure naprej.

Prignali bodo 90 bikov in 70 brejih krav ter telic. Vse živali so preiskane ter ne bolehajo na tuberkulozi in bacilu Bang. Pri nakupu krav kot nadomestilo pri izločenih reagentih, lahko dobite nakupno podporo.

Najlepši spomin na sv. obhajilo in birmo je slika iz fotografskega ateljeja

Tollinger

KLAGENFURT, ALTER PLATZ 31
Ob binkoštnih praznikih imamo odprto

ZAHVALA

vsem, ki ste nas ob bridki izgubi naše dobre matere

Neže Lipuš

v Železni Kapli

tolažili in njen grob obsuli s cvetjem in venci ter jo v tako lepem številu spremili na njeni zadnji poti na pokopališče Marije Device v Trnju.

Naša posebna zahvala velja preč. gospodu župniku Messnerju za lep nagrobni nagovor, č. sestri Alberti za ves njen trud in postrežbo v težki bolezni, g. inšp. Piskerniku in njegovim pevcem, ki so rajni zapeli v slovo.

Nadalje se zahvalimo Baidlnovemu očetu za njegovo veliko pomoč, Lipšovi družini, sosedom ter vsem znancem in prijateljem.

CITA, ANČI, JOHANN, RUDI, otroci.
AGATA, sestra.

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 Š (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil. (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika", kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58)

SENZACIJA! Lahko že dobite popolni električni brivni stroj „Royal Matic", brez toka. Dobite ga tudi na obroke. Nenadomestljiv! Predvajanje: **INGSTE WERKE**, Klagenfurt, 10.-Oktober-Strasse 4.

Feldstecher - daljnoglede
OPTIKER SEKERKA
KLAGENFURT, 10.-OKTOBER-STR.

POROKA

Za vsako nevesto primerne okraske za glavo, novosti v nevestinih pajčolanih, mirte, za camarje, velika izbira v strokovni trgovini **„PRINZESS"**, Klagenfurt, Alter Platz 34.

AKCIJA HLADILNIH OMAR

10 mesecev brez vsakih obresti. Brezplačna dostavitev na dom po vsem Koroškem.
Radio **UHRMANN**
Klagenfurt, poleg kina Prechtl

ŠVICARSKI DIJAŠKI KONVIKT

išče pridnega, samostojnega

vrtnarja

za zelenjavni vrt in park. Stanovanje in prehrana je v hiši. Dobra plača. Službo je treba nastopiti takoj. Ponudbe s spričevali in zahtevo glede višine plače je treba poslati na: KONVIKT SALESIANUM, FREIBURG (SCHWEIZ).

Blue Jeans Texas-hlače

za moške že za 59.50 šil pri

SATTLER

KLAGENFURT, am Heuplatz

Radi vas posvetujemo!

Pajčolane za poroko, prvo sv. obhajilo. - Vence in šopke pri

Elgetz, Rainerhof

Klagenfurt

Za moške:

OBLEKE — SAKOJE — HLAČE

WALCHER

KLAGENFURT, 10.-Oktober-Strasse

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom: „Naš tednik—Kronika", Celovec, Viktringer Ring 26. — Naročnina mesečno 5 šil., za inozemstvo 5 dolarjev letno. Odpoved en mesec naprej. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Janežič, Leše pri Št. Jakobu. — Tiskarna Družbe sv. Mohorja, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tel. štev. uredništva in uprave 43-58.